

HANDLEIDING

Hantering van Kredensiebriewe
by meerdere vergaderings

MANUAL

Handling Credence
during major assemblies

Uitgegee deur die Deputate Gereformeerde Publikasies van die GKSA (CJBF) in opdrag van Sinode 2026 wat die volgende besluit geneem het:

Dat Sinode 2026 aan Deputate Gereformeerde Publikasies (CJBF) opdrag gee om die Beskrywingspunt as opsomming tesame met die Studieverslag, in oorleg met die Streeksinode Pretoria Studiedeputate, te verwerk en uit te gee as 'n handleiding (interim) en later as 'n Bylae by die volgende uitgawe van die Kerkordeboekie by te werk.

Published by the Deputies Reformed Publications of the GKSA (CJBF) as instructed by Synod 2026 which decided as follows:

That Synod 2026 instruct Deputies Reformed Publications (CJBF) to process and publish the Point of Description as a summary together with the Study Report, in consultation with the Regional Synod Pretoria Study deputies, as a manual (interim) and later update it as an Appendix to the next edition of the Church Order Booklet.

Inhoud/Contents

SINODEBESLUIE	3
BESKRYWINGSPUNT – STREEKSINODE PRETORIA / POINT OF DESCRIPTION – REGIONAL SYNOD PRETORIA.....	7
STUDIEVERSLAG.....	21
1. Die oorsprong en inhoud van ons eenheid	21
2. Vestiging en bindende aard van kerkverband.....	26
3. Instandhouding van kerkverband.....	27
4. Afgevaardigdes staan nie los van die gemeentes wat hulle stuur nie	30
5. Kredensiebriefe	33
6. Gebreke in kredensie.....	37
7. Kredensie en konstituering	38
8. Kom die weiering van kredensie neer op hiërargievorming en oorheersing?	43
9. Omgekeerde oorheersing en hiërargie kan wel plaasvind ...	46
10. Die besluit om kredensie te weier	48
11. Kan KO Art 79 en 80 in hierdie gevalle toegepas word?	51
12. VIDA is wesenlik.....	55
13. Is 'n <i>via media</i> moontlik by die konstituering van meerdere vergaderings?	57
STUDY REPORT.....	61
1. The origin and content of unity	61
2. Establishment and binding nature of church federation .	66
3. Maintaining church federation	67

4. Delegates do not stand separate from the congregations that send them	69
5. Credential letters	73
6. Deficiencies in credentials	76
7. Credentials and constitution	77
8. Does the refusal of credentials constitute hierarchical control and domination?	82
9. Reverse domination and hierarchy can in fact occur	85
10. The decision to refuse credentials.....	87
11. Can CO Articles 79 and 80 be applied in these cases? ...	90
12. VIDA is essential	93
13. Is a via media possible at the constituting of major assemblies?.....	96

SINODEBESLUIITE

RAPPORT: KOMMISSIE 3: KONSTITUERING

REPORT: COMMISSION 3: CONTITUTION

1. Opdrag Adviseer die vergadering oor of en hoe die Sinode gevolg kan gee aan die Beskrywingspunt van Streeksinode Pretoria aangaande Hantering van Kredensie tydens Meerdere Vergaderings: <i>“Die Streeksinode Pretoria versoek dat die Algemene Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika die Studieverslag van die Deputate Kredensie — goedgekeur deur Streeksinode Pretoria 2024 — as sy eie aanvaar.”</i> Besluit: Kennis geneem.	1. Mandate Advise the meeting on whether and how the Synod can give effect to the Point of Description of the Pretoria Regional Synod regarding handling of credence during major assemblies: <i>“The Pretoria Regional Synod requests that the General Synod of the Reformed Churches in South Africa accept the Study Report of the Deputies Credence — approved by the Pretoria Regional Synod 2024 — as its own.”</i> Decision: Noted.
2. Uitvoering van opdrag 2.1 Die Kommissie het die Beskrywingspunt sowel as die Studieverslag se Afrikaanse weergawes ondersoek en bespreek. 2.2 Verskeie lede van die vergadering het insette kom gee by die Kommissie wat oorweeg is in die besprekings. Besluit: Punte 2.1 en 2.2 kennis geneem.	2. Execution of mandate 2.1 The Commission examined and discussed the Point of Description as well as the Afrikaans versions of the Study Report. 2.2 Various members of the meeting came to give input to the Commission that was considered in the discussions. Decision: Points 2.1 and 2.2 noted.

3. Sake waarvan die Sinode kennis neem 3.1 Die Beskrywingspunt stel opsommende beginsels aan die hand van die diepgaande studie wat in die meegaande Studieverlag vervat is. 3.2 Die Studieverlag bevat 'n omvattende studie na die Skrifbeginsels, Belydenisgrondslag, Kerkregtelike begroning, sowel as die praktiese uitvoering en gevolg van die betrokke saak van Kredensie tydens Meerdere Vergaderings. 3.3 Sinode het reeds besluit dat daar nie eenheid kan wees met gemeentes wat nie een is in leer en lewe oor VIDA nie. (2026:19.6 – “Die Minderheidsrapport word aanvaar”). 3.4 In sake meerdere vergaderings en studie stel Visser (p128) op grond van KO, art 30 dat die vergadering wat die Beskrywingspunt opstuur na die meerdere vergadering reeds die studie moet afhandel. 3.5 Visser (p128) stel vervolgens dat dit soms vir 'n kerkverband nodig is om na studie vir meerdere lig op 'n bepaalde saak, 'n “eenvormige besluit” te	3. Matters that the Synod takes note of 3.1 The Description Point sets out summary principles based on the in-depth study contained in the accompanying Study Report. 3.2 The Study Report contains a comprehensive study of the Scriptural principles, Confessional basis, Church order, as well as the practical implementation and result of the relevant matters of Credence during major assemblies. 3.3 Synod 2026 has already decided that there cannot be unity with congregations that are not one in teaching and practice on VIDA. (2026:19.6 – “The Minority Report is accepted”). 3.4 In matters of major assemblies and study, Visser (p128) states on the basis of CO, art 30 that the meeting that sends the Point of Description to the major assemblies must already have completed the study. 3.5 Visser (p128) then states that it is sometimes necessary for a church denomination to take a “uniform decision” after studying a specific matter to gain more wisdom, which can
--	---

neem wat as advies aan al die gemeentes kan dien. 3.6 Die beginsels hierbo in 3.4 en 3.5 genoem, is veral van betrekking waar dit wesentlike of prinsipiële sake, soos o.a. VIDA, raak. 3.7 'n Duidelike, konsekwente raamwerk word daargestel vir die hantering van kredensie en kerkverband tydens meerdere vergaderings. 3.8 Die kerkverband word beskerm teen kollegialisme sowel as gemeentes wat wel deelneem aan kerklike vergaderings maar hulle nie bind aan die besluite nie, en dus nie een is in leer en lewe nie. 3.9 Die wesentlike saak van VIDA word in die stuk voorgehou as 'n toets van belydende eenheid. 3.10 Eenvormige advies word gegee aan meerdere vergaderings wat help om 'n vaste, regmatige proses te volg met betrekking tot kredensie waar en wanneer gemeentes hulself buite verband plaas. 3.11 Die wese van die Studieverslag vervat die beskrywing van die wese van ons kerklike eenheid omvattend. 3.12 Die advies in die Beskrywingspunt het duidelike riglyne,	serve as advice to all the congregations. 3.6 The principles mentioned above in 3.4 and 3.5 are especially relevant where they affect essential or fundamental matters, such as VIDA. 3.7 A clear, consistent framework is established for the handling of credence and church unity during multiple meetings. 3.8 The denomination is protected against collegialism as well as congregations that do participate in church meetings but do not bind themselves to the decisions, and therefore not one in doctrine and life. 3.9 The essential matter of VIDA is presented in the piece as a test of confessional unity. 3.10 Uniform advice is given to multiple assemblies that helps to follow a fixed, lawful process with regard to credence where and when congregations place themselves outside of the church union. 3.11 The essence of the Study report contains the description of the essence of our church unity comprehensively. 3.12 The advice in the Point of Description has clear guidelines, application, as well
---	---

toepassing, asook praktiese voorbeelde van hoe om te handel met gemeentes wat hulle nie hou by die afspraak wat ons met mekaar in Christus het op grond van Skrif, Belydenis en Kerkorde nie. Besluit: Punte 3.1 tot 3.12 kennis geneem. 4. Aanbeveling 4.1 Dat Sinode 2026 op grond van 3.1-3.12 aan die Beskrywingspunt van Streeksinode Pretoria gevolg gee deur die Studieverslag van Streeksinode Pretoria te aanvaar as die GKSA se advies rakende Hantering van Kredensie tydens Meerdere Vergaderings. 4.2 Dat Sinode 2026 aan Deputate Gereformeerde Publikasies (CJBF) opdrag gee om die Beskrywingspunt as opsomming tesame met die Studieverslag, in oorleg met die Streeksinode Pretoria Studiedeputate, te verwerk en uit te gee as 'n handleiding (interim) en later as 'n Bylae by die volgende uitgawe van die Kerkordeboekie by te werk. Besluit: Punte 4.1 en 4.2 goedgekeur.	as practical examples of how to deal with congregations that do not keep to the agreements we have with each other in Christ on the basis of Scripture, Confession and Church Order. Decision: Points 3.1 to 3.12 noted. 4. Recommendation 4.1 That Synod 2026, on the basis of 3.1-3.12, give effect to the Point of Description of Regional Synod Pretoria by accepting the Study Report of Regional Synod Pretoria as the GKSA's advice regarding Handling Credence during major assemblies. 4.2 That Synod 2026 instruct Deputies Reformed Publications (CJBF) to process and publish the Point of Description as a summary together with the Study Report, in consultation with the Regional Synod Pretoria Study deputies, as a manual (interim) and later update it as an Appendix to the next edition of the Church Order Booklet. Decision: Points 4.1 and 4.2 approved.
---	--

BESKRYWINGSPUNT – STREEKSINODE PRETORIA/ POINT OF DESCRIPTION – REGIONAL SYNOD PRETORIA

HANTERING VAN KREDENSIE TYDENS MEERDERE VERGADERINGS (Artt 49, 145)

HANDLING OF CREDENTIALS DURING MAJOR ASSEMBLIES (Arts 49, 145)

Die Streeksinode Pretoria versoek dat die Algemene Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika die Studieverslag van die Deputate Kredensie — goedgekeur deur Streeksinode Pretoria 2024 — as sy eie aanvaar. (Die Studieverslag kom ná die beskrywingspunt; die Engelse vertaling volg direk ná die Afrikaanse teks.) 1. Advies 1.1 Die oorsprong van ons eenheid is Christus en vanuit Hom vloei ware eenheid in ons verstaan en toepassing van Skrif, Belydenis en Kerkorde. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 1.1–1.13. 1.2 Alle kerke word opgeroep om vrywillig in eenheid en broederliefde saam in kerkverband (en nie as kerkverband nie) byeen te kom. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 2.1–2.4. 1.3 Ons word deur Christus alleen	The Regional Synod Pretoria requests that the General Synod of the Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika adopt the Study report of the Deputies Credentials — approved by Regional Synod Pretoria 2024 — as its own. (The Study report follows immediately below this Point of description; the English translation follows directly after the Afrikaans text.) 1. Advice 1.1 The origin of our unity is Christ, and from Him flows true unity in our understanding and application of Scripture, Confession, and Church Order. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 1.1–1.13. 1.2 All churches are called to gather voluntarily in unity and brotherly love within church federation (and not as a federation). <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 2.1–2.4. 1.3 We are bound together by
--	--

saamgebind. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 1.12–1.13. 1.4 Omrede dit Christus is wat ons saambind, is ons kerke ook altyd belydende kerke wat deurlopend vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde oor alle kerklike sake moet aanhou bely. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 1.1–1.13. 1.5 Ons bely eenheid oor hoe ons die Skrif, Belydenis en Kerkorde vertolk. Daarsonder is kerkverband nie moontlik nie. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 2.1–2.4. 1.6 Kerkverband word deur eenheid in en deelname aan die meerdere vergaderings van die kerke onderhou. Alhoewel kerkverband permanent beleef word, moet ons die verbandhouding tussen ons deurlopend en by konstituering van elke meerdere vergadering herbevestig. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 3.1–3.3. 1.7 Waar ’n kerk hulle eenheid met die kerkverband deur feitelike	Christ alone. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 1.12–1.13. 1.4 Since it is Christ who binds us, our churches are always confessing churches that must continually address all ecclesiastical matters based on Scripture, Confession, and Church Order. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 1.1–1.13. 1.5 We confess unity in how we interpret Scripture, Confession, and Church Order. Without this, a church federation is not possible. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 2.1–2.4. 1.6 Church federation is maintained by unity and participation in the major assemblies of the churches. Although the federation is permanently experienced, we must continually reaffirm our relationship at each major assembly’s constitution. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 3.1–3.3. 1.7 Where a church breaks its unity with the federation
--	---

handelinge of besluite verbreek (<i>de facto</i>), is dit die kerk wat self buite kerkverband tree. Die <i>de facto</i> situasie word bloot <i>de jure</i> aan gevolg gegee by 'n meerdere vergadering. <u>Motivering</u>: Studieverslag paragrawe 3.3–3.4.	through actual actions or decisions (<i>de facto</i>), that church itself steps outside the federation. The <i>de facto</i> situation is merely acknowledged <i>de jure</i> at a major assembly. <u>Motivation</u>: Study report paragraphs 3.3–3.4.
1.8 Feitelike situasies wat lei tot die verbreking van kerkverband kan deur regstellende handelinge en bewys ter ondersteuning van werklike kerklike eenheid (<i>de facto</i> bewys van regstelling) reggestel word. <i>De facto</i> bewys rondom die herstel van eenheid moet by dieselfde vergadering wat oor die gebrek in eenheid beswaar gemaak het, voorgelê word. Waar eenheid herstel word, volg die <i>de jure</i> bevestiging van hereniging met die kerkverband (en ook al die voorregte van in kerkverband staan) weer natuurlik. <u>Motivering</u>: Studieverslag paragrawe 3.3–3.5.	1.8 Situations that result in breaking with the federation can be corrected through remedial actions and evidence supporting true ecclesiastical unity (<i>de facto</i> evidence of correction). Such <i>de facto</i> evidence must be presented at the same assembly where the lack of unity was initially contested. Where unity is restored, <i>de jure</i> confirmation of reunion with the federation (and all the privileges and standing within it) naturally follows. <u>Motivation</u>: Study report paragraphs 3.3–3.5.
1.9 Sonder eenheid in die Skrif, Belydenis en Kerkorde, kan die kerke nie wettig saam regeer, kerklike sake in behandeling neem en afhandel, en mekaar tot daardie besluite bind nie. Daarvoor is kredensie en	1.9 Without unity in Scripture, Confession, and Church Order, the churches cannot lawfully govern together, take up and conclude ecclesiastical matters, or bind one another to such decisions. For this,

geloofwaardige konstituering nodig. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 3.4–3.7. 1.10 Die kerklike weg van konstituering begin reeds voor die opening van meerdere vergadering deur middel van die proses van behoorlike afvaardiging en kredensie wat vooraf moet plaasvind (KO, Art 33). Ter ondersteuning van afvaardiging word 'n kredensiebrief – 'n skriftelike en openbare getuienis – vanaf elke kerk wat toegang soek tot 'n meerdere vergadering vereis (KO, Art 33). <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 3.6–3.7. 1.11 Die doel van kredensie is: 1.11.1 Ten eerste, om vas te stel of die kerke wat saamkom in eenheid met mekaar staan, sodat geloof-waardige kerke wettiglik kragtens ons gemeen akkoord (KO, Art 86) as vergadering kan konstitueer (KO, Art 33) en saam vanuit die Woord, Belydenis en Kerkorde kerklike sake te behandel en op 'n bindende wyse af te handel (KO, Art 30 en 31).	credentials and credible constitution are necessary. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 3.4–3.7. 1.10 The ecclesiastical process of constitution begins before the opening of a major assembly through proper delegation and credentialing, which must occur beforehand (CO, Article 33). To support delegation, a credential letter—a written and public testimony—is required from each church seeking access to a major assembly (CO, Article 33). <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 3.6–3.7. 1.11 The purpose of credentials is: 1.11.1 First, to establish whether the churches meeting stand in unity, so that credible churches can lawfully constitute an assembly according to our common agreement (CO, Article 86) and address ecclesiastical matters together from Scripture, Confession, and Church Order in a binding way (CO, Articles 30 and 31).
---	--

1.11.2 Ten tweede, sodat daar met sekerheid vasgestel kan word of die persone wat afgevaardig is, wel wettiglik deur geloofwaardige kerke gestuur word. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 3.6–3.7.	1.11.2 Second, to determine with certainty whether the delegated persons are legitimately sent by credible churches. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 3.6–3.7.
1.12 Afgevaardigdes meld hulle nie self by meerdere vergaderings aan nie en word ook nie lede van 'n vergadering in eie reg nie. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 4.1–4.2.	1.12 Delegates do not present themselves at major assemblies and do not become members of an assembly in their own right. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 4.1–4.2.
1.13 Die feit dat 'n afgevaardigde op las van die vergadering wat finale afvaardiging keur (byvoorbeeld die Klassis) gestuur word, beteken nie dat 1) die vergadering wat afvaardig die afgevaardigde alleen en sonder die geïmpliseerde verloop van die Kerkraad waaraan hy behoort stuur nie, 2) enige gebreke in die kredensie van die afgevaardigde by wyse van hul sekondêre besluit kan regstel nie en 3) by wyse van die afvaardigings-handeling alleen meer gesag aan die afgevaardigdes verleen as wat daardie afgevaardigde sou ontvang indien die kerke sonder afgetrapte	1.13 The fact that a delegate is sent on the authority of the assembly approving final delegation (for example, the Classis) does not mean that 1) the assembly sending the delegate does so alone and without the implied permission of the church council to which he belongs, 2) any deficiencies in the delegate's credentials can be corrected by their secondary decision, or 3) the delegation alone grants delegates more authority than they would receive if the churches submitted credentials to the major assembly without the designated delegation.

afvaardiging kredensie by die meerdere vergadering ingedien het nie. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 4.2–4.3. 1.14 Die afgetrapte afvaardiging na Sinodes maak nie die kerke los van die kerkreg onderliggend aan aftrapping nie. Kragtens ons kerkreg is dit altyd kerke wat as kerke by meerdere vergaderings vergader en saam regeer. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 4.4–4.6. 1.15 Al manier waarop die primêre posisie en vryheid van die kerke (KO, art 30 en 84) in balans met die bindende gesag van meerdere vergaderings (KO, art 31, 36, 46 en 86) gebring kan word, is deur die oorweging en ontvangs van geldige en geloof-waardige kredensie vanaf sturende kerke op elke vlak van die presbiteriale kerkregering. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 4.7–4.8. 1.16 Die kerkreg impliseer beide versending en ontvangs van kredensiebriefe. Kragtens ons kerkregering behou die	<u>Motivation:</u> Study report paragraphs 4.2–4.3. 1.14 The designated delegation to Synods does not separate the churches from the church polity underlying the delegation. In our church polity, it is always the churches, as churches, that gather and govern together at major assemblies. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 4.4–4.6. 1.15 The only way to balance the primary position and freedom of the churches (CO, Articles 30 and 84) with the binding authority of major assemblies (CO, Articles 31, 36, 46, and 86) is through the consideration and acceptance of valid and credible credentials from sending churches at every level of presbyterial church governance. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 4.7–4.8. 1.16 Church polity implies both the sending and receiving of credentials. According to our church governance, the
--	--

vergadering wat <u>afvaardig</u> (stuur) die bevoegdheid om te besluit wie en hoe hulle by wyse van aftrapping sal afvaardig, terwyl die vergadering wat <u>ontvang</u> die bevoegdheid behou om die kredensies wat ingedien is aan die hand van die Skrif, Belydenis en Kerkorde in behandeling te neem en af te handel. <u>Motivering</u>: Studieverlag paragrawe 4.7–4.8.	assembly <u>sending</u> delegates retains the authority to decide who and how they will delegate by designation, while the <u>receiving</u> assembly retains the authority to examine and act upon the credentials submitted in terms of Scripture, Confession, and Church Order. <u>Motivation</u>: Study report paragraphs 4.7–4.8.
1.17 Kerkrade wat na meerdere vergaderings afvaardig, hetsy direk (Klassis) of by wyse van die afgetrapte afvaardiging (Sinodes) moet hulself daartoe verbind om alle besluite van die meerdere vergadering wat nie in stryd met die Skrif, Belydenis en Kerkorde is nie, as bindend te beskou en dit getrou te help uitvoer en nalewe. <u>Motivering</u>: Studieverlag paragrawe 5.1–5.3.	1.17 Church Councils delegating to major assemblies, whether directly (Classis) or by designated delegation (Synods), must commit to accepting all decisions of the major assembly that are not in conflict with Scripture, Confession, and Church Order as binding and to faithfully help execute and uphold them. <u>Motivation</u>: Study report paragraphs 5.1–5.3.
1.18 Gebrek aan eenheid en binding rondom die Skrif, Belydenis en Kerkorde van die kerke, is 'n gebrek in die geloofwaardigheid van die kredensiebrief van die kerk wat afvaardig. Die kredensiebrief is	1.18 A lack of unity and binding regarding Scripture, Confession, and Church Order among the churches results in a lack of credibility in the credential letter of the delegating church. The credential letter is

ongeloofwaardig as gevolg van die feit dat die kerk wat stuur uitdruklik of by wyse van haar handelinge, die inhoud van hul eie verklaring verwerp (selfs onbehoorlik aflê). Die kredensiebrief kan nie aan die een kant verklaar dat die kerk wat stuur in eenheid met die kerke sal staan en gesamentlike besluite as vas en bindend sal aanvaar, terwyl die kerke in praktyk in weerwil van gesamentlike besluite handel nie. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 5.4–5.6. 1.19 Sonder geloofwaardige afgevaardigdes vanaf kerke wat in eenheid en in kerkverband met mekaar staan, kan die vergadering nie geloofwaardig konstitueer nie (kredensie). Sonder afgevaardigdes wat persoonlik ook vanuit die Skrif, Belydenis en Kerkorde met die vergadering een is (die Openlike Verklaring), kan 'n keurstem wat bind nie deur daardie persoon uitgeoefen word nie. Sonder eenheid in beide hierdie openbare bevestigings kan die kerke nie met bindende krag vanuit Skrif, Belydenis en Kerkorde saam deur meerdere	untrustworthy because the sending church, explicitly or by its actions, rejects (or improperly declares) the content of its own credential declaration. A credential letter cannot declare that the sending church stands in unity with the other churches and will accept collective decisions as binding whilst simultaneously acting against collective decisions in practice. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 5.4–5.6. 1.19 Without credible delegates from churches that stand in unity and in federation with one another, the assembly cannot constitute credibly (credentialing). Without delegates who personally also stand in unity with the assembly based on Scripture, Confession, and Church Order (Open Declaration), a binding vote cannot be exercised by that person. Without unity in both of these public confirmations, the churches cannot govern together through major assemblies and take valid, binding decisions according to
---	---

vergaderings regeer en geldige besluite wat bind neem nie. Iemand (kerke of afgevaardigdes) wat nie in eenheid saam kan bely en bind nie, kan nie saam met die kerke in kerkverband besluite neem nie. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 5.7–5.11. 1.20 Geen geldige vergadering, en dus geen geldige verkiesing van 'n Moderamen, kan gevolglik sonder 'n aanvaarbare presensie van geloofwaardige kerke plaasvind nie. Vir die vergadering om behoorlik te konstitueer, moet alle sake rondom kredensie eers afgehandel word. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 6.1–7.3. 1.21 Alhoewel konstituering nog nie afgehandel is nie, is die vergadering reeds met die opening daarvan deur die Voorsitter van die Roepende Kerkraad in proses van konstituering. Hierdie proses moet ordelik en tot opbou van die kerke plaasvind. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 7.2–7.13.	Scripture, Confession, and Church Order. Those (churches or delegates) who cannot confess and bind together in unity cannot take decisions alongside the churches in federation. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 5.7–5.11. 1.20 No valid assembly, and therefore no valid election of a moderamen, can occur without an acceptable presence of credible churches. For the assembly to constitute properly, all matters regarding credentials must first be addressed. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 6.1–7.3. 1.21 Although constitution has not yet been completed, the assembly is already in the process of constituting with its opening led by the Chairperson of the Calling Church Council. This process must take place orderly and to the edification of the churches. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 7.2–7.13.
---	---

1.22 Indien die kerke nie berusting kry by die advies van die Roepende Kerkraad oor die hantering van kredensie nie, moet die Roepende Kerkraad 'n spesiale tydelike Voorsitter laat kies sodat die vergadering eers oor die kredensiebriewe kan oordeel. Onder 'n tydelike Voorsitter kan die vergadering wettiglik met al die kerke konstitueer ten einde saam enige sake rondom kredensie te behandel en af te handel. So kan die kerke ook daarna geloofwaardig en in eenheid verder konstitueer deur 'n Moderamen te verkies. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 7.8–7.9.	1.22 If the churches do not find satisfaction with the advice of the Calling Church Council on handling credentials, the Calling Church Council must allow for the election of a temporary Chairperson so that the assembly can first judge the credentials. Under a temporary Chairperson, the assembly can legally constitute with all the churches to address and resolve any issues surrounding credentials. In this way, the churches can thereafter proceed credibly and in unity to constitute further by electing a Moderamen. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 7.8–7.9.
1.23 Die weiering van kredensie kom nie neer op hiërargievorming of oorheersing nie. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 8.1–8.11.	1.23 The refusal of credentials does not equate to the formation of hierarchy or domination. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 8.1–8.11.
1.24 Die amp, diens en bevoegdhede van 'n kerk se ampsdraers word nie by implikasie deur die weiering van kredensie in gedrang gestel nie. <u>Motivering:</u> Studieverslag	1.24 The office, service, and authority of a church's office-bearers are not jeopardized by the refusal of credentials by implication. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 8.10–8.11.

1.25 paragrawe 8.10–8.11. Geen kerk het egter ’n absolute reg tot deelname aan meerdere vergaderings nie. Geen onreg volg waar die besluit om kredensie of ’n keurstem te weier, aan die hand van die Skrif, Belydenis en Kerkorde geneem word nie. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 8.1–8.11. 1.26 Die vryheid van die kerke word nie deur die weiering van kredensie in gedrang gestel nie. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 8.1–9.4. 1.27 Waar die geheel van ’n kerk na vermaning weier om in eenheid met die leer van die Gereformeerde kerke te handel, kan die meerdere vergaderings as ter ware slegs kennis neem van die <i>de facto</i> situasie wat tussen die kerk en die kerkverband ontstaan het. Die weiering van kredensie gee slegs <i>de jure</i> erkenning aan die <i>de facto</i> situasie wat ontstaan het. <u>Motivering:</u> Studieverslag paragrawe 10.1–10.2. 1.28 Die kollegialisme seëvier waar ’n kerkverband bloot	1.25 However, no church has an absolute right to participate in major assemblies. No injustice occurs where the decision to refuse credentials or a vote is taken in terms of Scripture, Confession, and Church Order. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 8.1–8.11. 1.26 The freedom of the churches is not compromised by the refusal of credentials. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 8.1–9.4. 1.27 Where an entire church, after admonishment, refuses to act in unity with the teachings of the churches, the major assemblies can only acknowledge the <i>de facto</i> situation that has arisen between the church and the federation. The refusal of credentials merely grants <i>de jure</i> recognition to the <i>de facto</i> situation that has developed. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 10.1–10.2. 1.28 Collegialism prevails when a church federation continues to grant <i>de jure</i> rights (sitting
---	--

aanhou om <i>de jure</i> bevoegdhede (sittingsreg en keurstem) aan kerke wat <i>de facto</i> buite verband staan, te gee. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 10.2–10.3. 1.29 Besware teen kredensie moet: 1.29.1 Skriftelik wees. 1.29.2 Deur die kerke saam behandel en afgehandel word. 1.29.3 Waar wees. 1.29.4 Vir afgevaardigdes wat daardeur geraak word geleentheid gee om daarop te reageer en 'n verduideliking by die vergadering te gee. 1.29.5 Vanuit die Skrif, Belydenis en Kerkorde geoordeel word. 1.29.6 Die kerke wat geraak word vermaan om weer in eenheid met die kerkverband te tree en dat hulle, sodra hulle weer in eenheid met die kerkverband kan vergader, weer as geloofwaardig ontvang sal word. <u>Motivering:</u> Studieverlag	and voting rights) to churches that are <i>de facto</i> outside the federation. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 10.2–10.3. 1.29 Objections to credentials must: 1.29.1 Be in writing. 1.29.2 Be jointly dealt with and finalised by the churches. 1.29.3 Be true. 1.29.4 Allow affected delegates the opportunity to respond and provide an explanation to the assembly. 1.29.5 Be judged based on Scripture, Confession, and Church Order. 1.29.6 Admonish the affected churches to re-enter unity with the federation, with the assurance that they will be received as credible once they can meet in unity with the federation again. <u>Motivation:</u> Study report paragraph 10.4.
---	--

paragrafe 10.4. 1.30 Uitsluiting vanuit die kerkverband (nie afsetting nie) is die enigste weg tot die beskikking van die meerdere vergadering waar kerke ongewillig is om in eenheid met die kerkverband oor wesenlike sake te handel. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 11.1–11.8. 1.31 Die kerklike weg kragtens KO, Art 79 en 80 is nie gepas of moontlik in gevalle waar die geheel van die kerk weier om in eenheid met die besluite van die kerkverband te bind nie. Kerklike tug en afsetting langs die weg van KO, Art 79 en 80 sonder die versoek van die gemeente, maak inbreuk op die vryheid en onafhanklikheid van die kerke. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 11.1–11.8. 1.32 Kerke en afgevaardigdes wat weier om met die besluite van die kerkverband oor die vrou in die amp (VIDA) te konformeer kan kragtens die kerkreg nie sittingsreg (kredensie) of 'n keurstem (die Openlike Verklaring) by meerdere vergaderings kry nie. Binne die raamwerk van	1.30 Exclusion from the federation (not deposition) is the only recourse available to the major assembly when churches are unwilling to act in unity with the federation on essential matters. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 11.1–11.8. 1.31 The ecclesiastical way under CO, Articles 79 and 80 is neither appropriate nor possible in cases where an entire church refuses to bind itself to the federation's decisions. Ecclesiastical discipline and deposition via CO, Articles 79 and 80, without the congregation's request, infringe on the freedom and independence of the churches. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 11.1–11.8. 1.32 Churches and delegates who refuse to conform to the federation's decisions regarding women in office (VIDA) cannot, according to church polity, be granted access rights (credential) or voting rights (open declaration) in major assemblies. Within the framework of church polity,
---	--

die kerkreg het die kerke hulself buite kerkverband geplaas deur met die eenheid van die kerke te breek en kan hulle nie meer geloofwaardige kredensiebriefe binne die kerkverband lewer nie. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 12.1–12.8. 1.33 Die saak oor die vrou in die amp (VIDA) is 'n wesenlike saak wat afbreuk maak aan die eenheid en belydende aard van ons kerkverband indien dit langdurig getolereer word. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 13.1–13.10. 1.34 Alle kerke wat rondom die saak van vrou in die amp (VIDA) hulself buite kerkverband geplaas het, word vermaan om die eenheid met die kerkverband te herstel en om weer met geloofwaardige kredensies na die kerkverband se meerdere vergaderings af te vaardig. <u>Motivering:</u> Studieverlag paragrawe 12.6–12.8.	these churches have placed themselves outside the federation by breaking unity and are no longer able to provide credible credentials within the federation. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 12.1–12.8. 1.33 The matter of women in office (VIDA) is an essential issue that undermines the unity and Confessional nature of our federation if tolerated over time. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 13.1–13.10. 1.34 All churches that have placed themselves outside the federation regarding the issue of women in office (VIDA) are admonished to restore unity with the federation and to delegate again to the federation's major assemblies with credible credentials. <u>Motivation:</u> Study report paragraphs 12.6–12.8.
---	--

STUDIEVERSLAG

STREEKSINODE PRETORIA – STUDIEDEPUTATE KREDENSIE SUB-KOMMISSIE

KREDENSIE EN DIE HANTERING DAARVAN TYDENS KONSTITUERING VAN MEERDERE VERGADERINGS

1. Die oorsprong en inhoud van ons eenheid
 - 1.1. Ons eenheid vestig in Christus (Joh 18:37, 10:4,14) wat deur sy Woord regeer.¹ Vanuit die Woord vloei die belydenisse van die kerk en haar kerkorde. Geen kerk, geen verbandhouding, geen eenheid kan bestaan waar God se Woord nie saambind nie.² Vanuit hierdie Fondament verklaar ons as Gereformeerde kerke dat ons as kerke saam vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde sal regeer.³ Deur gehoorsaam te bly aan hierdie Fondament, is ons as kerke in staat (en ook vanuit die Skrif geoorloof) om die wil van die Hoof van die kerk te vind en so ook Christus se leer te kan bewaar.⁴
 - 1.2. Vanuit hierdie Fondament vestig ons ook onself as belydende kerke wat ons eenheid by wyse van belydenis vorm.⁵ Ons voorbeeld is Christus wat self leer en bely.⁶
 - 1.3. Die kerk soek egter nie slegs die wil van die Here ten einde dit vir haarself – as meerdere kerke of as onafhanklike kerk- te bewaar nie. Dit is ons roeping om vanuit die Skrif oor die wil van die Here aan almal en veral belangrik ook in die openbaar te getuig (te bely).⁷ Ons is geroep om die Woord te bewaar, uit te lê, te verkondig, toe te pas, en te verdedig.⁸

¹ Johannes Calvyn, *Institutsie van Die Christelike Godsdiens* (A Duvenage ed) p245. B Spoelstra, 'n *Handboek by Die Kerkorde* (Die Hammanskraalse Teologiese Skool van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika 1989) p23-26.

² Calvyn (n 1) p245, 266

³ Spoelstra (n 1) p25

⁴ Calvyn (n 1) p245

⁵ Herman Bavinck, *What Is Christianity* (Gregory Parker Jr ed, Hendrickson Publishers 2022) p37

⁶ Bavinck (n 5) p37

⁷ Kosbare Goud, *Die Kosbare Goud (Gereformeerde Geloofsleer)* (GKSA) p147

⁸ Kosbare Goud (n 7) p147

Daarom dan dat ons eenheid ook in die belydenisskrifte van die Gereformeerde kerke, wat hulle vir die waarheid volgens die Woord van God hou, vestig.⁹ Vanuit die waarheid van Christus wat ook duidelik vanuit die Formuliere van Eenheid en die algemene Belydenisskrifte (NGB Art 9) skyn, vloei konkrete geloofsinhoud waarvolgens ons aan mekaar ook deur Christus kan bind.¹⁰

- 1.4. Ons is egter nie bloot 'n 'belydenisskrif'-kerk nie. Ons belydenis is nóg uitsluitlik vasgevang in historiese belydenisskrifte, nóg perfek ten opsigte van alle sake uitgekristalliseer. Ons Gereformeerde kerk erken dus nie 'n *numerus clausus* (beperkte getal) sake waaroor die kerke moet bely nie. 'n Kerk wat beweer dat slegs die belydenis soos vervat in die Formuliere van Eenheid en die algemene Belydenisskrifte ons mag bind, 1) ontken die alomteenwoordigheid van God in die kerklike vergaderings, 2) beperk die krag van Christus as Hoof van die kerk tot die vier mure van enkele historiese kerklike vergaderings, en 3) bind die kerk op so 'n formalistiese en reëlagtig wyse tot beperkte historiese gevalle dat dit in effek ontken dat die Woord en die Gees gegee is om die kerk van alle tye by te staan (Joh 14:16-17,26, Joh 16:13, Matt 28:19-20, 1 Tim 3:15, 2 Tim 3:16-17, Heb 13:20-21). So 'n siening is na mening van hierdie deputate geheel en al in stryd met wat ons ook hier by monde van Calvyn kan bely:

*“Ek bely dat die Here sy volk gedurig bystaan en hulle met sy Gees regeer (1 Kor. 2:12). **Ek bely verder dat die Gees nie 'n Gees van dwaling, van onwetendheid, van leuen of duisternis is nie maar die Gees van gewisse openbaring, wysheid, waarheid en lig, wat ons leer wat die hoop van die roeping deur God en wat die rykdom van die heerlijkheid van God se erfdeel onder die heiliges is (Ef. 1:18).** Maar aangesien selfs die voortreflikste van die gelowiges nog maar die eerstelinge van die Gees ontvang het, moet almal hulle binne die perke van Gods Woord hou, sodat hulle nie van die regte pad sal afdwaal nie.*”¹¹

- 1.5. Christus hou nie op om met sy kerk te werk nie.¹² Hy is 'n lewende Heer wat sit aan die regterhand van God en wat deurlopend sy skepping en kerk onderhou.¹³ As Hoof van die kerk bely ons dat Sy alomteenwoordigheid

⁹ Kosbare Goud (n 7) p147

¹⁰ Kosbare Goud (n 7) p149

¹¹ Calvyn (n 1) p267

¹² Bavinck (n 5) p39

¹³ Bavinck (n 5)

spesifiek ook by die meerdere vergaderings van ons kerke teenwoordig is (Ef 1:20-23). .

- 1.6. Die kerk word geroep om 'n pilaar en fondament van die waarheid teenoor die wêreld te wees (1 Tim 3:15). Die kerk kan derhalwe nie anders as om deurlopend ten aansien van die Waarheid self te bely nie.¹⁴ Hierdie roeping word deur Coetzee JV soos volg beskryf:

*“Teenoor die **opkomende dwalinge** is die gemeente dan genoodsaak om **beslis en duidelik uit te spreek** wat die waarheid is wat God in sy Woord aan hom toevertrou het. **Hierdie taak verrig die kerk deur in kleiner of groter kerkvergaderinge bymekaar te kom (sinodes), en daar vas te stel wat op een of ander punt, volgens sy oortuiging, moet geld as goddelike waarheid en dus as leer van die kerk.***

*Die waarheid wat in die Skrif tot ons gekom het, lei dus as vanself, by elkeen wat die Woord van God glo en omhels, tot belydenis. Dit is die roeping van alle gelowiges om te bely. Dit is ook die drang van hul hart. Hulle glo, daarom spreek hulle. En 'n mens wat waarlik glo met sy hele hart en siel, kan nie anders as om te bely nie, d.w.s. getuienis af te lê van die waarheid van God wat hom vrygemaak het en van die hoop wat in hom is deur die bloed van Christus. **Elke ware gelowige en elke ware kerk moet dus belydenisgelowige en belydeniskerk wees, omdat die Heilige Gees in die harte getuienis gee dat die Skrif die Woord van God is. Hoe fyner vorme die dwalinge aanneem, hoe meer word die gemeente verplig om homself met die grootste sorgvuldigheid rekenskap te gee van die inhoud van die waarheid van God wat hy bely, en in duidelike en ondubbelsinnige woorde uit te spreek wat hy glo.** Die mondelinge belydenis gaan dus feitlik soos vanself oor, deur die drang van omstandighede, in die geskrewe belydenis (simbool of konfessie).”¹⁵*

- 1.7. Deur saam as kerk te bely, word ons geloof en ons kerkregering versterk met die oog op die Hoof van die kerk. Dit maak nie los van die Skrif nie maar vloei direk daaruit. Daarom dat ons ook bely dat ons saam kan regeer vanuit Skrif, belydenis en kerkorde. Hierdie belydenis oor die aard van die Gereformeerde kerkregering maak kerkverband tussen kerke, deur Christus as Hoof, moontlik. Netso, maak enige gebrek oor wesenlike

¹⁴ Kosbare Goud (n 7) p147

¹⁵ Kosbare Goud (n 7) p147

aspekte rondom ons gemeenskaplike siening (konsensus) oor die Skrif, belydenis en kerkorde, ware kerkverband onmoontlik.

- 1.8. Waar ons eenheid en gehoorsaamheid aan Skrif, belydenis en kerkorde die genade van kerkverband as vrug lewer, impliseer die verbreking van die gemeen akkoord van die kerke ook dat ons gedeeltelik die voorreg van ons verbandhouding kan (sal) verloor. Tot die hart van ons huidige onenigheid oor wesenlike sake lê meerdere onbestaanbare waarheidseise wat sny tot ons kerklike belydenis dat ons saam vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde sal regeer. Net soos wat daar nie twee ‘waarhede’ binne Christus (die enkele bron van alle waarheid) kan bestaan nie, kan die kerk ook nie in gehoorsaamheid haar opdrag om die waarheid oor wesenlike sake standvastig te bewaar in stand hou én terselfdertyd beide standpunte as deel van die leer van die kerke tolereer nie.¹⁶ Geen verlossing van die leuen, geen omskakeling van dwaling na waarheid, geen groei vanaf onsekerheid na sekerheid kan in die kerk op daardie basis plaasvind nie. Hiervoor moet die kerk met Christus as Hoof gelyktydig oor haar leer asook haar gehoorsaamheid aan God se opdragte waak en daarvoor deurlopend as belydende kerk bely.¹⁷
- 1.9. ‘n Belydende kerk behou dus slegs haar belydende aard as daar in gehoorsaamheid met die woorde “eenheid in Skrif, belydenis en kerkorde” gehandel word. Gehoorsaamheid begin daarby dat ons, in die vrees van God, ons na Christus as Hoof van die kerk draai ten einde die waarheid tot opbou van die kerk in stand te hou.¹⁸ Die orde van die kerk en die bestaan van kerkverband is nutteloos as dit nie die waarheid van Christus bewaar en daarin volhard nie.¹⁹
- 1.10. As instelling van Christus word die kerk geroep om nie net met woorde te bely nie, maar om aktief die Woord van God na te streef in haar samestelling, regering en dissipline.²⁰ Daar is eenvoudig nie plek vir kunsmatige berusting op ‘belydenis’ nie. ‘n Belydende kerk word nie losgemaak van haar roeping om oor alle kerklike sake vanuit ons geloof en Fondasie deur middel van ons kerklike vergaderings te bely nie. Sofistiese argumente wat die kerk in haar uitsprake en roeping as belydende kerk tot

¹⁶ Calvyn (n 1) p239

¹⁷ Bavinck (n 5) p64

¹⁸ Calvyn (n 1) p244. Bavinck (n 5) p64

¹⁹ Calvyn (n 1) p244

²⁰ Bavinck (n 5) p64

slegs ‘belydenisskrifte’ wil beperk, strook nie met ons kerklike aard of roeping nie.

- 1.11. Ons kerklike eenheid vorm en groei dus soos ’n pragtige boom vanuit ons gesamentlike besluite as kerke; wat begin met 1) die ongekwalifiseerde geloof in die bindende krag van die Woord van God, 2) uittak in die wonderlike gawe van die aanvaarde belydenisskrifte en 3) tot bloei kan kom waar die kerke ook saam tot opbou van die eenheid en behoud van die waarheid, aanhou om kerklike sake te behandel en af te handel (verder bely) (KO Art 30).²¹
- 1.12. Vanuit Christus as fondament kan ons dan sonder skaamte ook deur sy Woord, die belydenisse van die kerk en ons kerkorde saam met ander kerke wat dieselfde kosbare geloof handhaaf, in vreugde verder bely.²² As gevolg van Christus word ons in kerkverband saamgebind en kan ons nie anders as om saam te getuig nie.²³ Niks staan los van Christus nie. Alles staan binne en kom vanuit Christus.²⁴
- 1.13. Dit is daarom uiters moeilik om alles wat die kerk bely tot enkele belydenisskrifte te reduseer.²⁵ Omrede die kerk in God glo, sal die kerk altyd en oor alles bely en getuig.²⁶ Bavinck omskryf die kosbare gevolgtrekking waarby die belydende kerk ons bring soos volg:
*“But [the church] confesses even more. Yes, if it had no more to confess, it would be unable to confess even this little with reason alone. The world honors neither the Creator nor the Father except in name alone. **But the church believes in the Father because it also believes in the Son. And here, the church is now at the***

²¹ Sien Bavinck (n 5) p93 – *“First, therefore, the confession is small. Nothing else is needed except: I believe in Jesus, the Christ. Later on, it will be explained more broadly in the words: I believe in the Father, the Son, and the Holy Spirit. That is the root, which later on grows into the trunk of the twelve articles of faith. And each time the church is introduced more deeply into God’s revelation in subsequent times, this root grows up and various branches grow on it, some of which bend sideways and grow in the wrong direction. But thus, in the course of the centuries, the love of Christ is interpreted more and more broadly, and that glorious image which the church conceives from the Holy Scriptures and causes to radiate outwardly is further and further completed.”*

²² Bavinck (n 5) p92

²³ Bavinck (n 5) p92

²⁴ Bavinck (n 5) p93

²⁵ Bavinck (n 5) p94

²⁶ Bavinck (n 5) p94

heart of its confession. Jesus Christ is the center of all its knowledge and faith.²⁷

2. Vestiging en bindende aard van kerkverband

2.1. Die Gereformeerde leer stel dit duidelik dat plaaslike kerke uit geloof daartoe verbind is om in kerkverband met ander wat dieselfde geloof deel te tree.²⁸ Vrywillige toetreding tot kerkverband is vir die Gereformeerde wat aan die Woord van God gebonde is, 'n noodsaaklikheid.²⁹ Al is ons in aardse terme vry, word ons deur die Skrif gedwing om ons eenheid ook so veel moontlik in kerkverband uit te druk.³⁰

2.2. Ware kerklike eenheid is egter 'n voorvereiste vir die bestaan en voortbestaan van kerkverband. Volgens Pienaar:

“Kerkverband tussen kerke wat nie dieselfde belydenis het nie of wat dieselfde belydenisskrifte verskillend vertolk en kerkregtelik verskillend georganiseer is, is nie moontlik nie, aangesien eenheid in belydenis die samebindende faktor by kerkverband is.³¹

2.3. Selfs diepgaande broederlike liefde, sosiale kohesie, goeie betrekkings, of langdurige kerklike tradisie tussen kerke, kan die onvermygbare eise rondom ware eenheid ignoreer nie. Calvyn verklaar:

“Die eenheid word deur twee bande saamgebind, naamlik eenstemmigheid in die gesonde leer en broederlike liefde. Die broederlike liefde is egter so nou aan die eenstemmigheid in die geloof verbind dat laasgenoemde die begin en end van eersgenoemde is. As Paulus ons vermaan om die eenheid van die Gees te bewaar, noem hy as fondament dat daar een God is, een geloof en een doop (Ef. 4:5).³²

²⁷ Bavinck (n 5) p95

²⁸ Gerrit Johannes Pienaar, *Die Regsposisie van Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika* p22

²⁹ FL Rutgers, *Verklaring van de Kerkenordening van de Nationale Synode van Dordrecht van 1618-1619* (J De Jong ed, Drukkerij Libertas 1918) p150

³⁰ Rutgers (n 29) p150

³¹ Pienaar (n 28) p22

³² Calvyn (n 1) p245

- 2.4. Waar kerke eenheid in Skrif, belydenis en kerkorde beleef, kom die kerke gevolglik dan “in verband en nie as kerkverband saam nie”.³³ Die kerke word verbind aan ’n interne verbandsreg (*jus constitutum*) by wyse van die meerdere vergaderings.³⁴ Pienaar beskryf die rede en aard van ons verbandsreg soos volg:

*“Daar is reeds hierbo aangedui dat die Kerkorde nie ’n kontrak tussen die verskillende kerke of lidmate is nie, maar dat dit die jus constituendum en jus constitutum (interne verbandsreg) van plaaslike kerke is, wat in onderlinge oorleg met mekaar en **ter wille van eenvormigheid in belydenis en kerkregering tydens ’n meerdere vergadering (sinode) vasgestel en aanvaar word. Die lidmate en die kerkraad onderwerp hulle aan die gesag van hierdie interne verbandsreg. Ook meerdere vergaderings geskied onder die gesag van die bepalings van die Kerkorde.**”*³⁵

*“Daar is net een gesag van toepassing op kerke, en dit is die gesag van God. Kerke wat in meerdere vergadering byeenkom, verkry nie ’n ander soort gesag nie. Tog dra die besluite gesag ten opsigte van plaaslike kerke en is dit nie bloot adviserend van aard nie.”*³⁶

3. Instandhouding van kerkverband

- 3.1. Reeds die eerste kerke stuur afgevaardigdes na ander kerke wanneer verskille oor leer en seremonies saam opgelos moes word (Hd 15:2,27; 2 Kor 8:23). Sodoende is die eenheid herstel (Gl 2:11; Hd 15:2,3; 2 Kor 8:19). Ons deurlopende plig tot en bewaring van eenheid word deurlopend deur die Gereformeerde kerke bely (NGB Art. 28 en 29).
- 3.2. Inhoudelik kom kerkverband-wees egter slegs tot werklike openbaring in die meerdere vergaderings van kerke wat in kerkverband met mekaar staan.³⁷ Alhoewel kerkverband permanent beleef word, moet die Gereformeerde kerke in Suid-Afrika deurlopend en by konstituering van elke meerdere vergadering – nie net by die klassikale vergaderings nie –

³³ Spoelstra (n 1) p220

³⁴ Spoelstra (n 1) p220. Pienaar (n 28) p38.

³⁵ Pienaar (n 28) p38

³⁶ Pienaar (n 28) p23

³⁷ Kosbare Goud (n 7) p154

hul eenheid aan mekaar bewys en herbevestig.³⁸ Daar is geen permanente oorkoepelende struktuur wat die kerke in werklikheid bymekaar hou nie.³⁹ Alhoewel ons genoodsaak word om as kerke in verband te tree, en alhoewel ons ook kerkverband tussen vergaderings beleef, is daar geen reg, kontrak of struktuur wat kerkverband-wees buite die meerdere vergaderings onderbou of in stand hou nie.⁴⁰

- 3.3. So ernstig is die herbevestiging van ons eenheid deur deelname aan meerdere vergaderings vir die bestaan van kerkverband dat daar deurlopend besluit is dat kerke wat byvoorbeeld versuim om na meerdere vergaderings af te vaardig vermaan moet word om 1) in die toekoms seker te maak dat hulle wel afvaardig ten einde hul verbandhouding met die kerkverband in stand te hou, en 2) skriftelike verskoning en redes oor hul versuim aan die res van die kerkverband in vergadering te voorsien.⁴¹ Die versuim om af te vaardig word gesien as 'n ernstige verbreking van kerkverband.⁴² Vir die bespreking wat hierna sal volg is dit interessant om hier reeds te noem dat hierdie deputate geen besluite kon vind wat tot effek sou hê dat die hantering van 'n gebrek in verbandhouding of die verduideliking wat daarrondom geëis word, by enige ander vergadering as die vergadering wat gebrek aan kerklike eenheid uitgewys het, indien moes word nie. Netso kon ons geen sprake kry van 'n sinodale vergadering wat by hulle vermaning 'n waarskuwing ingesluit het dat die kerkraad van die kerk wat hul verbandhouding in gedrang stel, aan hul klassis oorhandig sal word vir tug langs die kerklike weg van KO art 79 en 80 nie.
- 3.4. Dit is vir hierdie deputate duidelik dat dit eerstens moontlik is om deur feitelike handelinge of besluite (*de facto*) kerkverband te breek. Dit bly egter die kerk self wat kies om op 'n ander weg as die kerkverband te gaan. Die *de facto* situasie wat tot verbreking van kerkverband lei, word bloot *de jure* deur die res van die kerkverband erken.
- 3.5. Netso is dit moontlik vir so 'n kerk om weer hulself met die kerkverband te herenig. Waar 'n feitelike (*de facto*) situasie egter lei tot die verbreking van kerkverband (byvoorbeeld nie-afvaardiging), kan dit slegs deur korrigerende handelinge ter ondersteuning van die herstel van kerklike eenheid by dieselfde vergadering wat oor die gebrek in eenheid beswaar

³⁸ Pienaar (n 28) p21. Kosbare Goud (n 7) p154

³⁹ Pienaar (n 28) p21

⁴⁰ Pienaar (n 28) p21. Kosbare Goud (n 7) p147 – 153.

⁴¹ Sien as voorbeeld Acta 1885:16, 1869:8, 1891:5, 1910:10

⁴² Acta 1885:15-16

gemaak het, reggestel word (byvoorbeeld deur weer behoorlik af te vaardig). Waar nie-afvaardiging tot vernietiging van kerkverband lei, word dit weer deur herbevestiging van eenheid deur middel van behoorlike afvaardiging reggestel. Waar eenheid herstel word, volg al die *de jure* voorregte van kerkverband-wees.

- 3.6. Hierdie deurlopende oproep tot herbevestiging van eenheid en binding in kerkverband kry spesifiek uiting tydens die konstituering van die meerdere vergaderings en moet afgehandel word voordat daar wettiglik met enige kerklike sake gehandel word.⁴³ Die kerklike weg van konstituering begin reeds vóór die opening die kerklike vergadering deur middel van die proses van behoorlike afvaardiging en kredensie wat vooraf moet plaasvind (KO Art 33). Ter ondersteuning van afvaardiging word 'n kredensiebrief – 'n skriftelike en openbare getuienis – vanaf elke kerk wat toegang soek tot 'n meerdere vergadering vereis (KO Art 33). Hierdie openbare verklaring dien gelyktydig twee doele:

3.6.1. Ten eerste, om vas te stel of die kerke in eenheid met mekaar staan sodat geloofwaardige kerke wettiglik kragtens ons gemeen akkoord (KO Art 86) as vergadering kan konstitueer (KO Art 33) en saam vanuit die Woord, belydenis en kerkorde kerklike sake te behandel en op 'n bindende wyse af te handel (KO Art 30, 31 en 46). Die openbare aard daarvan laat die kerke toe om ware konsensus oor die vraag of die vergadering 'n kerklike vergadering is te bereik, ten einde ook saam te kan berus by die feit dat keurstemme slegs gegee is aan afgevaardigdes vanaf kerke wat vanuit die selfde eenheid en op 'n saambindende wyse byeenkom.

3.6.2. Ten tweede, sodat daar met sekerheid vasgestel kan word of die persone wat afgevaardig is, wel wettiglik deur geloofwaardige kerke afgevaardig is om bindende besluite namens die kerke wat afvaardig te neem.⁴⁴

- 3.7. Sonder geloofwaardige kerke en wettige afgevaardigdes (dus geloofwaardige kredensie) kan die kerke nie saam in kerkverband saamkom, regeer of bind nie.

⁴³ H Bouwman, *Gereformeerde Kerkrecht II: Het Recht Der Kerken in de Practijk* (1932) p60

⁴⁴ Spoelstra (n 1) p205

4. Afgevaardigdes staan nie los van die gemeentes wat hulle stuur nie

- 4.1. Selfs onder die stelsel van afgetrapte afvaardiging, bly dit afgevaardigdes van kerke wat 'n keurstem by meerdere vergaderings ontvang. Afgevaardigdes meld hulle nie self by meerdere vergaderings aan nie en word ook nie lede van 'n vergadering in eie reg nie.⁴⁵ Hulle is en bly die gesante van die kerke wat hulle kragtens geloofsbriewe en opdragte (1 Kor 16:3; Fil 2:25) stuur om bindende besluite namens daardie kerke te neem.⁴⁶ Volgens Spoelstra:

*“Die afgevaardigdes meld hulle nie self aan **nie en word ook nie lede van 'n vergadering in eie reg nie**, maar die kerk wat hulle stuur gee aan hulle geloofsbriewe en opdragte (1 Kor 16: 3; Fil 2: 25), sodat verskillende kerke as 't ware in en deur die afgevaardigdes saam met mekaar kan vergader en handel.”*⁴⁷

- 4.2. Die feit dat dit 'n klassis is wat kragtens ons afspraak finaal vanuit 'n lys van moontlike afgevaardigdes keur wie verder gestuur sal word, verander nie aan die feit dat dit die kerke is wat stuur nie. Afgevaardigdes staan nie los van hul kerke en kerkrade nie. Die klassis beskik ook nie meer regte as enige ander meerdere vergadering nie.
- 4.3. Die feit dat 'n afgevaardigde op las van die vergadering wat finale afvaardiging keur gestuur word, beteken nie dat 1) die vergadering wat afvaardig die afgevaardigde alleen en sonder die geïmpliseerde verlof van die kerkraad waaraan hy behoort stuur nie, 2) enige gebreke in die kredensie van die afgevaardigde by wyse van hul sekondêre besluit kan kuur nie en 3) by wyse van die afvaardigingshandeling alleen meer voorregte en gesag aan die afgevaardigdes verleen as wat daardie afgevaardigde sou ontvang indien die kerke sonder afgetrapte afvaardiging kredensie by die meerdere vergadering ingedien het nie. So 'n stand van sake sou impliseer dat 1) die klassikale vergadering in effek tot 'kerk' verhef word, 2) dat die klassikale vergadering as meerdere vergadering direk tug sou moes kon uitoefen oor die handelinge van 'hulle'

⁴⁵ Spoelstra (n 1) p205

⁴⁶ Spoelstra (n 1) p205

⁴⁷ Spoelstra (n 1) p205

afgevaardigdes by 'n meerdere vergadering,⁴⁸ en 3) dat kerkverband by meerdere vergaderings nie meer by wyse van eenheid tussen kerke by elke vergadering saamkom nie, maar eerder as 'n konferensie van klassikale verteenwoordigers. Sinodale vergadering by wyse van afgetrapte afvaardiging word op hierdie wyse omskep na blote adviserende forums vir die klassisse - wat onafhanklik van mekaar sal besluit watter advies na bindende besluite omskep sal word, al dan nie. Die enigste kerklike vergadering wat kragtens hierdie siening die reg het om by wyse van KO Art 33 kredensie vanaf die kerke na te gaan, is skynbaar die klassis – aangesien alle verdere kredensie losgemaak word die kerke wat stuur sodra dit 'omskep' word na die 'kredensies' van 'n klassis.

- 4.4. Hierdie deputate oordeel dat dit beswaarlik die doel van afgetrapte afvaardig kon wees om KO Art 33 op hierdie wyse tot die speelveld van die klassis te reduceer. As sinodes byvoorbeeld bloot 'verplig' is om die kredensie van die klassis te aanvaar, sou daar geen doel daaraan wees om KO Art 33 op sinodale vergaderings van toepassing te maak nie. Die sinodale vergadering word kragtens hierdie argumentlyn so gebind tot die besluite van die klassis, dat daar iets soortgelyks aan gewraakte sinodekritisering van die kerkverband plaasvind – 'n oorheersing deur die klassis. Die gesag van die sinodes om vanuit ware eenheid geloofwaardige kerke en hul afgevaardigdes te ontvang word gereduseer tot 'n prosesregtelike rol waarvolgens die sinodale vergadering hoogstens gevra word om klassikale kredensiebriewe vir gebrek aan nakoming van vormvereistes (ondertekening, name van afgevaardigdes ens.) na te gaan. Die Gereformeerde verbandhouding word so omskep na iets wat op sinodale vlak geen betekenis meer het nie aangesien die klassis volledig en independentisties mag besluit wie mag of nie mag saam regeer nie.
- 4.5. Solank 'n gemeente wat hulself buite kerkverband geplaas het in effek met verlot van 'n klassis 'binne verband gehou word', word die vasstelling van eenheid in Skrif, belydenis en kerkorde effektiewelik die uitsluitlike diskresie van die kerke binne die klassis. Die sinode word in 'n blote opsionele adviseur van die klassis, en die klassis 'n kollegialistiese byeenkoms wat sonder enige werklike kerkverband met ander 'kerkgroepe' korrespondeer. Kerkrade en klassikale vergaderings ontvang as ter ware op hierdie wyse 'n "mag" oor die ander kerke in die kerkverband

⁴⁸ Die klassis het wel as kerke die reg om sensuur uit te oefen kragtens KO art 43.

wat los staan van die heerskappy van Christus oor die kerk.⁴⁹ So 'n stand van sake kan byvoorbeeld in ekstreme gevalle teoreties toelaat dat selfs 'n volwaardige kulte-groep 'n keurstem by meerdere vergaderings kan kry; solank hulle 'n klassis kon oortuig om hul kredensie op klassisvlak te ontvang en om hulle dwaalleraars by die 'klassis se kredensiebrief' in te sluit.

- 4.6. Oorheersing deur die klassis ten opsigte van kredensie strook egter nie met die Gereformeerde kerkregering nie. Ons Gereformeerde kerkregering bepaal uitdruklik dat dit altyd kerke en nie individue is nie wat saam by meerdere vergaderings regeer.⁵⁰ Die sinode is nie bloot 'n adviserende liggaam van die klassis nie:

Oorspronklik	Eie vertaling
[D]at de synode niet alleen caritatieve macht bezit door raad te geven en aan te raden en van de gemeenschap uit te sluiten, gelijk de Independenten willen, maar waarlijk een eigentlijk (potestatief) magt en gezag hebbende, gelijk blijkt in het Synode van Jeruzalem, Hand. 15: 28, 29". De synode heeft, zoo leert hij, niet alleen een dogmatische en een onderwijzende macht, maar ook „een critische, een oordeelende macht, voorzoover ze met geestelijke straffen, vermaningen, uitbanningen, enz. tegen ketters, ergerlijken en hardnekkigen handelt volgens het Woord Gods, Matth. 18: 15—20; 1 Cor. 15: 4, 5.” ⁵¹	[D]at die sinode nie net 'n liefdadige mag het deur raad te gee, aan te raai en gemeenskap uit te sluit nie, soos die Independenten wil, maar werklik 'n werklike (potestatiewe) mag en gesag het, soos blyk uit die sinode van Jerusalem, Handeling 15: 28, 29. Hy leer dat die sinode nie net 'n dogmatiese en onderwysende mag het nie, maar ook “'n kritiese, oordelende mag, vir sover dit met geestelike straf, vermanings, uitbanning, ensovoorts handel teenoor ketters, ergerlike en hardnekkige mense, volgens die Woord van God, Mattheus 18: 15–20; 1 Korintiërs 15: 4, 5."

- 4.7. Al manier waarop die primêre posisie en vryheid van die kerke (KO art 30 en 84) in balans met die bindende gesag van meerdere vergaderings (KO

⁴⁹ Spoelstra (n 1) p207

⁵⁰ Spoelstra (n 1) p207

⁵¹ Bouwman (n 43) p76

art 31, 36, 46 en 86) gebring kan word is deur die oorweging en ontvangs van geldige kredensie op elke vlak van die presbiteriale kerkregering wat aan 1) die vormvereistes (minimum vereistes van die brief self) asook 2) die substantiewe eise van geldige (geloofwaardige) kredensie (werklike eenheid in Skrif, belydenis en kerkorde) voldoen.

- 4.8. Enige teorie rondom kredensie wat tot gevolg het dat alle bevoegdhede rondom die kredensiebrief alleen by die vergadering wat afvaardig (hetsy die kerkraad, hetsy die klassis) vestig, moet na mening van hierdie deputate ten sterkste aan die hand van Skrif, belydenis en kerkorde verwerp word. Die kerkreg impliseer beide versending en ontvangs van kredensiebriewe. Kragtens ons kerkregering behou die vergadering wat afvaardig die bevoegdheid om te besluit wie en hoe hulle op 'n afgetrapte wyse sal afvaardig, terwyl die vergadering wat ontvang die bevoegdheid om die kredensies wat ingedien is, aan die hand van die Skrif, belydenis en kerkorde te oorweeg en daaroor te besluit.

5. Kredensiebriewe

- 5.1. Omrede die reg van die meerdere vergadering om te bind afhanklik is van behoorlike afvaardiging vanaf verbandhoudende (geloofwaardige) kerke, staan elke kerkraad deurlopend onder die verpligting om behoorlike kredensie te lewer.⁵² KO Art 32 bepaal nie wat die inhoud van 'geldige' of 'wettige' kredensie sal wees nie. Hierdie taak is oorgelaat aan die kerklike vergadering wat die kredensie ontvang om aan die hand van die Skrif, belydenis en kerkorde daaroor te besluit.
- 5.2. Kredensie is egter nie 'n blote formaliteit waaraan die kerke moet voldoen nie. Dit is 'n absolute voorvereiste vir die geldige samestelling van die vergadering self.⁵³ Die voorskrifte rondom kredensie strek vanuit ons kerkreg vër weier as blote vormvereistes. Die kredensiebrief dien as ter ware as 'n bindende openbare verklaring van die kerke wat stuur dat die kerk en haar kerkraad een is in Skrif, belydenis en kerkorde met die kerkverband en dat hulle hulself tot die besluite van die kerke bind. Hierdie positiewe binding rondom kerklike eenheid is as inhoud van 'n geldige kredensiebrief by ons kerkreg gevestig, soos blyk uit die voorgeskrewe vorm van die kerke:

⁵² Bouwman (n 43) p61-62

⁵³ Spoelstra (n 1) p211

“Hierdie broeders ontvang hiermee las en volmag om namens die kerkraad volgens die Woord van God, die Formulare van Eenheid en die aanvaarde Kerkorde in alle sake wat op die [meerdere vergadering] sal voorkom, te help oordeel en besluit tot bloei van die kerke, tot uitbreiding van God se koninkryk en tot verheerliking van die Naam van die Here.

Die kerkraad verbind hom om alle besluite van die [meerdere vergadering] wat nie met die genoemde reël in stryd is nie, as vas en bindend te beskou en dit getrou te help uitvoer en nalewe.”⁵⁴

- 5.3. Dit word dus van die kerk wat afvaardig vereis om aan te toon dat sy as sturende kerk haarself sal verbind aan die besluite van die meerdere vergadering.⁵⁵ Die bevestiging van kerklike eenheid en die onderneming om te bind is onskeibaar deel van kredensie. Die verklaring rondom eenheid en binding staan meer sentraal tot die geldigheid van kredensiebriefe as enige ander vormvereiste wat nagegaan moet word, en die geldigheid van die geheel van die kerklike vergadering se konstituering, bevoegdheid en handeling word daardeur bepaal.⁵⁶
- 5.4. Geen sitting kan sonder geldige en geloofwaardige kredensie toegestaan word nie, en die versuim van die vergadering om kredensies aan die hand van die Skrif, belydenis en kerkorde te toets kan die geldigheid van die geheel van die vergadering in gedrang bring.⁵⁷
- 5.5. Omrede die reg van die meerdere vergaderings so nou verbonde is aan kredensiebriefe wat bind, is dit juis nodig dat die kerke dit duidelik bevestig *“dat die afgevaardigdes gestuur word volgens die ooreenkoms van die kerklike gemeenskap, dat hulle naamlik gebonde is aan God se Woord, die belydenis en kerkorde.”⁵⁸*
- 5.6. Gebrek aan eenheid en binding rondom die Skrif, belydenis en kerkorde van die kerke is ’n gebrek in die kredensiebrief van die kerk wat afvaardig. Die brief is ongeloofwaardig as gevolg van die feit dat die kerk uitdruklik of by wyse van haar handelinge, die inhoud van hul eie verklaring verwerp

⁵⁴ GKSA kredensiebrief <http://www.cjbf.co.za/kerkorde/vorms/vorms.html>

⁵⁵ Spoelstra (n 1) p208-209

⁵⁶ Spoelstra (n 1) p208

⁵⁷ Spoelstra (n 1) p208

⁵⁸ Bouwman (n 43) p61

(selfs vals aflê) deur te weier om in eenheid met die kerke te staan en hul besluite as vas en bindend te aanvaar.

- 5.7. Dit is gevolglik nie toelaatbaar om kredensiebriefwe te beperk tot sake waaroor die afgevaardigde (en sy kerkraad) wel bereid is om in eenheid met die kerkverband te bind nie (of om die sake waaroor hulle hulself teen die besluite van die kerke verset by die brief uit te sluit nie).⁵⁹ Die kredensiebrief moet in sy geheel kerklike eenheid bevestig. Daarsonder is konstituering van meerdere vergaderings en by logiese gevolg ware Gereformeerde kerkverband nie moontlik nie.⁶⁰
- 5.8. Waar kredensie die kerke oproep om in eenheid en met 'n saambindende oogmerk af te vaardig, word die erns van die kerke se beroep op ware eenheid en binding by meerdere vergaderings ook met die aflê van die openlike verklaring vir afgevaardigdes herhaal.⁶¹ So belangrik is die inhoudelike bevestiging deur die openlike verklaring dat die kerke besluit het dat die blote knik van die kop nie genoegsaam sou wees vir die vergadering om onderlinge eenheid te bevestig nie en is die reël ingestel is dat almal wat instem tot die openlike verklaring weliswaar moet opstaan.⁶² Dit word gedoen sodat die hele vergadering elkeen van die afgevaardigdes se instemming tot die openlike verklaring saam kan bevestig. Iemand wat weier om homself tot die openlike verklaring te verbind kan dadelik uitgewys word. Netso kan dit uitgewys word as iemand wat in stryd met die eenheid van di kerke staan onbehoorlik die verklaring aflê.
- 5.9. Eenheid en binding deur die Skrif, belydenis en kerkorde is dus so belangrik vir ons kerke dat ons 'n dubbele toets daarvoor by ons meerdere vergaderings ingebou het. Die eerste rondom die kerke wat stuur (kerke = kredensie) en die tweede ten aansien van die persone wat afgevaardig is (afgevaardigde = openlike verklaring). Nie net moet die kerke wat afvaardig een wees in Skrif, belydenis en kerkorde nie, maar so ook hulle afgevaardigdes. Ook in pas met ons Gereformeerde kerkregering volg die vergadering se eise rondom persoonlike binding deur afgevaardigdes eers nadat eenheid tussen die kerke wat stuur bevestig is. Omrede dit nie individue is wat regeer nie, maar kerke wat saam regeer, volg die binding

⁵⁹ Bouwman (n 43) p60.

⁶⁰ Spoelstra (n 1) p274

⁶¹ Acta 1862:8, 1879:10

⁶² Acta 1879:10

van die individu wat afgevaardig is (openlike verklaring) eers nadat konsensus in die konstituering van die kerke (kredensie) afgehandel is.

- 5.10. Sonder afgevaardigdes vanaf geloofwaardige kerke wat in kerkverband met mekaar staan, kan die vergadering nie geloofwaardig konstitueer nie (kredensie). Sonder afgevaardigdes wat persoonlik ook vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde met die vergadering een is (die openlike verklaring), kan 'n keurstem wat bind nie deur daardie persoon uitgeoefen word nie. Sonder eenheid in beide hierdie openbare bevestigings kan die kerke nie met bindende krag vanuit Skrif, belydenis en kerkorde saam deur meerdere vergaderings regeer en geldige besluite wat bind neem nie.⁶³ Eenvoudig gestel, ongeloofwaardige kredensie kan nie tot gevolg 'n keurstem en sittingsreg by kerklike vergadering hê nie. Iemand wat nie in eenheid saam kan bely en bind nie, kan nie saam met die kerke in kerkverband besluite neem nie.
- 5.11. Hierdie uitvloeï van ons wese as belydende kerk word kragtig deur Bouwman saamgevat:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>Het ligt in den aard der zaak, dat de afgevaardigden gebonden zijn aan Gods Woord, aan de belijdenis en de kerkenordening. Deze zijn accoord van het kerkelijke leven. Wie niet volgens dit accoord wil handelen, kan niet als lid van de kerkelijke vergadering worden erkend. Onder dit beding krijgen de afgevaardigden onbeperkt mandaat om te handelen over die zaken, die wettig ter meerdere vergadering worden gebracht.</i> ⁶⁴	Dit lê in die aard van die saak dat die afgevaardigdes gebonde is aan God se Woord, aan die belydenis en die kerkorde. Hierdie vorm die ooreenkoms van die kerklike lewe. Wie nie volgens hierdie ooreenkoms wil optree nie, kan nie as lid van die kerklike vergadering erken word nie. Onder hierdie voorwaarde kry die afgevaardigdes 'n onbeperkte mandaat om op te tree oor daardie sake wat wettiglik na die meerdere vergadering gebring word.

⁶³ Spoelstra (n 1) p207. Bouwman (n 43) p60.

⁶⁴ Bouwman (n 43) p60

6. Gebreke in kredensie

- 6.1. Gebreke in kredensie (en die aflê van die openlike verklaring) kan een of meer van die volgende insluit:
- 6.1.1. Nie-nakoming van vormvereistes: Die kredensiebrief voldoen nie aan die kerke se vormvereistes nie (byvoorbeeld nie onderteken deur die voorsitter en skriba van die vergadering wat afvaardig nie) / Die afgevaardigde voldoen nie aan die vormvereistes van die openlike verklaring nie (byvoorbeeld versuim om te staan). In hierdie gevalle is daar geen kredensie om in ag te neem nie. Daarom ook waarom die kredensie in meeste gevalle kan oorstaan tot na die verkiesing van die moderamen.
 - 6.1.2. Weiering openlik te verklaar: Die gemeente wat afvaardig (of die afgevaardigde self tydens die openlike verklaring) weier en/of versuim om die substantiewe openbare bevestiging rondom eenheid en binding te gee. Dit kan byvoorbeeld wees waar die betrokke gemeente se kredensiebrief homself rondom die leer van die kerke rondom Skrif, belydenis en kerkorde begin kwalifiseer of verklaar dat die gemeente oor sekere sake eenvoudig nie bind nie.
 - 6.1.3. Ongeloofwaardigheid: Die gemeente wat afvaardig (of die afgevaardigde self tydens die openlike verklaring) voorsien 'n ongeloofwaardige openlike verklaring. Desnieteenstaande die feit dat die gemeente (of afgevaardigde) in werklikheid nie in eenheid met die kerke se beskouing van die Skrif, belydenis en kerkorde staan nie, word die openbare bevestiging steeds gegee onder omstandighede waar dit bewys kan word dat die bevestiging wat gegee is aan die hand van die kerk of afgevaardigde se werklike leer en wandel, ongeloofwaardig is.
- 6.2. Dit is nie nodig vir die kerke (of die roepende kerkraad) om in alle besonderhede kerke se geloofwaardigheid oor alle moontlike sake te toets nie. Tensy die gebrek vanuit die handelinge van die kerk of afgevaardigde duidelik blyk, of tensy daar 'n beswaar teen die kredensie vanuit die kerke ontvang word, is ons geregtig om in geloof die kredensiebriefe vanuit ons historiese verbandhouding te aanvaar. Waar die kredensie egter onder verdenking kom, kan dit nie bloot as geloofwaardig deurgelaat word nie.

7. Kredensie en konstituering

- 7.1. Vir die vergadering om behoorlik te konstitueer, moet alle sake rondom kredensie eers afgehandel word. Omrede ons kerke altyd saam regeer, word die vergadering met instemming van die kerke rondom die geloofwaardigheid van almal wat aanmeld gekonstitueer.
- 7.2. Alhoewel die vergadering eers met die verkiesing van 'n nuwe moderamen konstitueer,⁶⁵ is die afhandeling van die presensie en die goedkeuring van kredensie 'n voorvereiste om tot stemming van 'n nuwe moderamen oor te gaan. Soos reeds aangetoon, kan geen geldige vergadering, en dus geen geldige verkiesing van 'n voorsitter en skriba sonder 'n aanvaarbare presensie van geloofwaardige kerke plaasvind nie.
- 7.3. Hier is dit belangrik om te let dat alhoewel die konstituering van die vergadering nog nie afgehandel is nie, die vergadering reeds met die opening daarvan deur die voorsitter van die roepende kerkraad in proses van konstituering gaan. Ten einde die orde van die vergadering tydens hierdie proses in stand te hou, het die kerke in Suid-Afrika vanaf instelling van die eerste sinode besluit dat die voorsitter van die vorige vergadering sal dien as *tijdelijke praeses* by die daaropvolgende vergadering.⁶⁶ Tydens die algemene sinode van 1913 word besluit om 'n roepende kerkraad in te stel en dien die voorsitter van die roepende kerkraad sedertdien as tydelike voorsitter.⁶⁷
- 7.4. Algemene Sinode 1927 reël dat dit die taak van die roepende kerkraad is om “*verantwoordelikheid*” te neem vir die “*Lasbriewe, die konstituering van die Sinode en die opening daarvan.*”⁶⁸ Dit is ook besluit dat konstituering 'n aparte vooraf handeling, gevolg deur die opening van die vergadering deur 'n broeder wat aangewys word deur die roepende kerkraad, sal wees.⁶⁹ In praktyk het dit vanaf 1927 deurgaans uitgekristalliseer dat die voorsitter van die roepende kerkraad op dieselfde wyse as die *tijdelijke praeses* voor 1927, as voorsitter van die vergadering tydens konstituering sal dien. Belangrik wel om hier te noem is dat die mandaat van die roepende kerkraad soos vasgestel in 1927 slegs stel dat

⁶⁵ Spoelstra (n 1) p216, KO art 35

⁶⁶ Deurlopend vanaf Acta 1863 tot Acta 1913.

⁶⁷ Acta 1913:64, 1916:5, 60.

⁶⁸ Acta 1927:147

⁶⁹ Acta 1927:147

die roepende kerkraad “*verantwoordelikheid*” moet neem vir die hantering van kredensiebriefe en die konstituering van die vergadering. Die roepende kerkraad het egter nêrens die las of mandaat ontvang om die gesag van die kerke te vervang nie en bly die beginsel dat dit altyd die kerke is wat saam regeer, steeds staan.

- 7.5. So ook het die 1927 besluit nie tot gevolg gehad dat die *aparte handling* van konstituering onder die toesig van die roepende kerkraad geheel en al afsonderlik en sonder die instemming en medewerking van kerke plaasvind nie. Alle kredensie-sake word normaalweg tydens die voorvergadering uitgewys en aan die sinode na konstituering oorgelaat sodat die sinode self daarvoor kan besluit.⁷⁰ Of dit die tijdeljike *praeses*, die voorsitter van die roepende kerkraad of die verkose moderamen is wat voorsit, die hantering van sake rondom die konstituering van die vergadering en kredensie mag nooit vanuit hiërargie, sonder bespreking en instemming van die kerke behandel en afgehandel word nie. In hierdie verband is die voorsitter van die roepende kerkraad nóg ’n blote seremoniële figuur, nóg ’n diktator. Advies kan gegee word sodat die vergadering kan besluit.⁷¹
- 7.6. Die weiering van kredensie as gevolg van die nie-nakoming van formaliteitsvereistes (sien paragraaf 6.1.1) word selde deur enige kontroversie gevolg en ontvang normaalweg by wyse van die stilswye die instemming van die kerke wat nog in proses van konstituering is. Die verkiesing van die moderamen raak byvoorbeeld nie onder sulke omstandighede ’n punt van kontroversie of onrus tussen die kerke nie en die vergadering kan uit hoofde van die stille instemming van die kerke konstitueer.
- 7.7. Waar die aanvaarding of weiering van kredensie egter kontroversie of onrus tussen die kerke ontlok, of waar die hantering die geldigheid van die vergadering en die eenheid van die kerke in gedrang stel, kan die saak nie uit hoofde van die diskresie van die roepende kerkraad of haar voorsitter bloot oorstaan nie. Geweldige onreg kan byvoorbeeld volg as kerke met moontlik geldige kredensie uit hoofde van die besluit van een kerkraad as gevolg van ’n beweerde gebrek bloot uitgesluit word. Netso regeer die kerke byvoorbeeld nie meer saam indien geldige kredensies uitgesluit word by die verkiesing van die moderamen nie.

⁷⁰ Sien byvoorbeeld Acta 1936:20-21, Acta 1939:22,44-45, en Acta 1942:9.

⁷¹ Sien as voorbeeld die advies en stemming rondom kredensie onder toesig van *praeses* by Acta 1945:13.

- 7.8. Indien die kerke nie berusting kry by die advies van die roepende kerkraad oor die hantering van kredensie nie, moet die roepende kerkraad 'n spesiale tydelike voorsitter laat kies sodat die vergadering eers oor die kredensiebriewe kan oordeel. Spoelstra verduidelik hierdie hantering van sake soos volg:

“Omdat wettige geloofsbriewe die konstituering, bevoegdheid en handeling van die klassis (sinode) bepaal, moet die roepende kerkraad (art 45) voor die konstituering oor die geloofsbriewe oordeel (Bouwman 1934:128,140).

Anders moet die voorsitter van die roepende kerkraad 'n voorsitter laat kies wat dan in die vergadering eers die geloofsbriewe moet laat beoordeel (Biesterveld, Kuypers 1905:58). ”⁷²

- 7.9. Onder 'n tydelike voorsitter kan die vergadering geldig met al die kerke konstitueer ten einde saam oor die kwessie van kredensie te besluit. Onder tydelike voorsitterskap kan alle kredensie-sake behandel en afgehandel word sodat die vergadering op 'n geloofwaardige wyse en in eenheid kan konstitueer. Verskeie voorbeelde van die kerkverband wat onder tydelike voorsitters kredensie-sake afgehandel het, dien uit ons eie kerkgeskiedenis. Vanuit hierdie deputate se oorweging van die handeling van die Algemene Sinode, blyk die volgende gewens vermeld te word:

- 7.9.1. Acta 1862 – Die sinode, onder toe nog die tydelike voorsitterskap van ds D Postma, neem in oorweging die vraag of sittingsreg (keurstem) aan beide ouderlinge en diakens verleen kan word. Die sinode beslis oor die saak tydens die aanhoor van kredensie (Acta 1862:6 Art 3) en voor die verkiesing van die moderamen (Acta 1862:6 Art 4).
- 7.9.2. Acta 1863 – Die sinode keur in sy geheel die lasbriewe wat ontvang is voor die verkiesing van die moderamen goed (Acta 1863:7). Die saak gaan onder die *tijdelijke preases* oor na volledige stemming.
- 7.9.3. Acta 1879 – Tydens aflees van die kredensies word die vraag geopper of 'n professor in teologie by die kworum van die vergadering getel mag word. Die saak word volledig onder die toesig van die *tijdelijke preases* en voor die verkiesing van die moderamen beslis (Acta 1879:9).

⁷² Spoelstra (n 1) p208

- 7.9.4. Acta 1882 - 'n Beskrywingspunt oor die sittingsreg van 'n professor in teologie word tydens die instel van die vergadering en onder die toesig van die *tijdelijke preases* ontvang en hanteer (Acta 1882:6). Die sinode stem ook oor die toelating van *secundi* as gevolg van die doofheid van 'n afgevaardigde. Die moderamen word eers verkies nadat alle sake rondom kredensie afgehandel is (Acta 1882:7).
- 7.9.5. Acta 1891 – Verskeie kerke stuur te min afgevaardigdes. Mosies oor die moontlike vermindering van die getal afgevaardigdes per gemeente word onder die toesig van *tijdelijke preases* onder behandeling geneem en afgehandel (Acta 1891:5).
- 7.9.6. Acta 1894 – Die sinode besluit onder voorsitterskap van *tijdelijke preases* reeds by aflees van lasbriewe dat 'n betrokke diaken sittingsreg sal ontvang (Acta 1894:8)
- 7.9.7. Acta 1907 - Afgevaardigdes wat sonder enige lasbrief opdaag word deur tydelike voorsitter op die agenda van die vergadering geplaas (Acta 1907:5). Afgevaardigdes ontvang later met meerderheidstem sittingsreg nadat die moderamen verkies is (Acta 1907:7). Die gebruik tree in om kredensiebriewe wat gebrekkig is as gevolg van nie-nakoming van basiese vormvereistes voorlopig sittingsreg te weier en op die agenda van die vergadering vir behandeling na verkiesing van die moderamen te plaas (sien ook Acta 1910:6, 10-11).
- 7.9.8. Acta 1933 – 1955 – Verskeie Actas behandel die hantering van kredensies. Byna almal handel met die nie-nakoming van vormvereistes (ondertekening, melding van die amp van afgevaardigdes ens.). Sake word op die agenda van die vergadering vir behandeling na verkiesing van die moderamen geplaas.
- 7.9.9. Na 1955 egter verdwyn so te sê alle kredensie-sake as gevolg van die instel van getrapte afvaardiging deur streeksinodes. Dit blyk ook dat die kerke deurlopend rustend oor hul eenheid en afvaardiging was.
- 7.10. Die hantering van die kredensie van kerke en die behoorlike konstituering van die meerdere vergadering is dus geen ydele formaliteit nie.⁷³ Dit is alleenlik uit hoofde van die genade van Christus dat dit nie-binding en die

⁷³ Bouwman (n 43) p59

geloofwaardigheid van kredensie tot nou toe selde in die vergaderings van die kerke in Suid-Afrika gefigureer het. Dit beteken egter nie dat daar nog nooit enige verbreking in die kerkverband plaasgevind het nie, maar slegs dat dit nog nooit nodig was om vanaf die kant van meerdere vergaderings (die kerke) op die wyse waarop ons nou gekonfronteer word aan te spreek nie.

- 7.11. Eenvoudig gestel blyk dit dat in meeste gevalle waar 'n kerke weier om in eenheid met die kerkverband te konformeer (nie-binding), hulle byna as 'n reël self uit die kerkverband getree het. Indien die saak waaroor hulle nie in eenheid met die kerkverband kon bind nie so wesenlik vir hulle was dat hulle nie kon verdra en konformeer nie, het hulle die goeie orde van hul eie kerk (en by implikasie ook die res van die kerkverband) in stand gehou deur hulself van verdere afvaardiging te weerhou. Die selfstandigheid van die plaaslike kerk kom juis in hierdie geval tot volwassenheid. Die vryheid om in geloof in verband met ander kerke te tree loop hand aan hand met die vryheid om in geloof van die kerkverband los te maak.⁷⁴
- 7.12. Waar die orde van die kerk egter met konstituering van die vergadering deur ongeloofwaardige afvaardiging in gedrang gestel word, kan die besluit rondom kredensie nie bloot in die hande van 'n enkele roepende kerkraad geplaas word nie. 'n Tydelike voorsitter moet aangewys word sodat al die kerke saam kan besluit oor die geloofwaardigheid van kredensies wat onder verdenking geplaas word. Volgens Bouwman moet die sinode maatreëls tref om die goeie orde in stand te hou (veral met die oog op die getroue deel van die vergadering):

Oorspronklik	Eie vertaling
In dit geval mag de synode zich niet onttrekken aan haar roeping, en moet zij maatregelen nemen tot behoud van het goede en getrouwe deel der gemeente, en tot welzijn van al de kerken in haar organisch verband. ⁷⁵	In hierdie geval mag die sinode nie haar roeping ontduik nie, en moet sy maatreëls tref tot behoud van die goeie en getroue deel van die gemeente, en tot welsyn van al die kerke in haar organiese verband.

- 7.13. Dit is verder ook vanuit die kerkreg duidelik dat waar daar probleme met die geloofwaardigheid van kerke en hul afgevaardigdes is, die betrokke vergadering waar die saak dien self verplig is om tot opbou van die kerkverband op te tree deur die saak in behandeling te neem en af te

⁷⁴ Rutgers (n 29) p189

⁷⁵ Bouwman (n 43) p70-71

handel (KO Art 30).⁷⁶ Wanneer die sinode dus teen kerke wat weier om in eenheid met die besluite van die kerkverband te bind optree, tree die sinode volgens die kerkreg as 'n *dienende gesag* ten bate van die kerkverband wat wel in eenheid met mekaar bind op.⁷⁷ Wanneer 'n saak egter direk aan die leer en reg van Christus in die kerk afbreek maak, is die kerke verplig om ook met bepaalde dringendheid op te tree.⁷⁸

8. Kom die weiering van kredensie neer op hiërargievorming en oorheersing?

- 8.1. Die bewering dat die weiering van kredensie neerkom op óf hiërargievorming óf oorheersing óf inbreukmaking van die kerke of klassis se reg, is na mening van hierdie deputate geheel en al ongegrond en sonder enige ondersteuning vanuit die kerkreg.
- 8.2. Een: In die eerste instansie bepaal die kerkreg dat die meerdere vergaderings die reg het om te eis dat die kerke in die kerkverband konformeer (bind aan geneemde besluite). Volgens Bouwman:

Oorspronklik	Eie vertaling
Dat de classes en de synoden besluiten kunnen nemen die de kerken binden, volgt terstond uit het kerkverband. Alle kerken hebben naar den regel door de kerkenordering aangegeven haar macht gelegd in handen van de meerdere vergadering, en daarom heeft ook elke meerdere vergadering het recht van de kerken te vragen, dat de genomen besluiten aanvaard en uitgevoerd zullen worden. Immers de kerken zelve, wijl zij door hare afgevaardigden vertegenwoordigd waren, hebben	Dat die klassis en die sinodes besluite kan neem wat die kerke bind, volg direk uit die kerkverband. Alle kerke het volgens die reël wat deur die kerkorde aangedui word, hul gesag in die hande van die meerdere vergadering geplaas, en daarom het elke meerdere vergadering die reg om van die kerke te vra dat die geneemde besluite aanvaar en uitgevoer word. Immers die kerke self, aangesien hulle deur hul afgevaardigdes verteenwoordig was, het saam die besluite

⁷⁶ Bouwman (n 43) p70

⁷⁷ Bouwman (n 43)

⁷⁸ Rutgers (n 29) p189

mede de beslissingen genomen. En het accoord van gemeenskap, dat dient tot bekrachtiging en opbouw van het kerkelijk leven, moet gehandhaafd worden. ⁷⁹	geneem. En die ooreenkoms van gemeenskap, wat dien tot bevestiging en opbou van die kerklike lewe, moet gehandhaaf word.
--	---

- 8.3. Twee: Dit is duidelik vanuit die kerkreg dat afdwinging van besluite wat dienoreenkomstig die Skrif, belydenis en kerkorde geneem word, nie by implikasie onregverdig is nie.⁸⁰ Waar Christus toegelaat word om te regeer kan daar tog geen sprake van hiërargie of oorheersing wees nie.⁸¹ Afsiesien van die feit dat hierdie besluite uit hoofde van ons onderlinge afspraak geneem word en bindend is (KO Art 31), word sulke besluite, tensy daar vanuit Skrif, belydenis en kerkorde anders bewys word (KO Art 31), vanuit die Woord van God self as bindende gesag geregverdig.
- 8.4. Drie: Binne die spesifieke konteks van die Gereformeerde kerke in Suid-Afrika, staan al die kerke vry om kragtens hulle eie oordeel in of uit kerkverband te tree. Hierdie vryheid van kerke word op geen wyse ingeperk deur die besluite van die kerkverband nie. Geen heerskappy van bates en geen oorheersing van een kerk oor 'n ander vestig onder hierdie omstandighede nie.⁸² Niks staan in die weg van enige van die kerke en hul vermoë om self te kies om binne of buite kerkverband te tree nie.⁸³ Geen sprake van heerskappy is teenwoordig nie.
- 8.5. Vier: Hiërargie maak die regering van die kerk los van die heerskappy van Christus en plaas die locus van besluitneming by die willekeur van individue.⁸⁴ Hiërargie het dus twee onkerklike uiterstes as gevolg, die independentisme aan die een kant en die kollegialisme aan die ander kant.⁸⁵ Voorbeelde van hiërargie is byvoorbeeld waar kerkraadslede sonder om die predikant te ken vergader, of waar voorsitters sonder toestemming van die kerkverband besluite namens die kerke neem.⁸⁶

⁷⁹ Bouwman (n 43) p63

⁸⁰ Bouwman (n 43) p78

⁸¹ Rutgers (n 29) p151

⁸² Sien bespreking deur Rutgers (n 29) p150 -157

⁸³ Rutgers (n 29) p150.

⁸⁴ Rutgers (n 29) p150-151

⁸⁵ Rutgers (n 29) p157

⁸⁶ Sien bespreking by Rutgers (n 29) p151

Geen sprake van hiërargie vorm waar 1) die kerke saam en 2) vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde regeer nie.

- 8.6. Vyf: Wanneer 'n kerk met ander kerke in kerkverband tree, word daar volgens die kerkreg vrywillig toestemming verleen dat die kerkverband saam oor alle kerklike sake wat handel met die Skrif, belydenis en kerkorde deur middel van bindende besluite sal 'heers'.⁸⁷ Die gevolg hiervan is dat alle kerke bepaalde gesag in die hande van die meerdere vergaderings geplaas het, en dat hulle teenoor mekaar verantwoordbaar staan om die besluite wat saam geneem is te aanvaar en uit te voer.⁸⁸ So word die ooreenkoms wat dien tot opbou van eenheid en kerkverband in stand gehou (en ook in die teenoorgestelde gevalle verbreek).⁸⁹ Dit is juis om hierdie rede dat die eensydige verbreking van die gemeen akkoord van die kerke (KO art 86), so ernstig is. Dit tas in wese die vrye toestemming van al die ander kerke in die kerkverband aan. Waar enkele kerke dus eiewillig en in growwe weerwil van hierdie afspraak en desnieteenstaande vermaning weier om te konformeer, plaas hulle hulself buite die afspraak van die kerke.
- 8.7. Ses: Omrede kerke vrywillig besluit het om kerkverband te vorm en vrywillig die afspraak gemaak het om hul tot die besluite van die kerkverband te bind, kan daar geen sprake wees dat die onafhanklikheid van die plaaslike kerk deur afdwinging van die afspraak aangetas is nie.⁹⁰
- 8.8. Sewe: Waar 'n kerk te midde van hul eiewilligheid hulself buite kerkverband plaas, kan daar geen sprake van kerklike dwang, oorheersing of hiërargie, hetsy vanaf die kant van die kerke wat hulself uit verband plaas, hetsy van die kant van die kerke wat in kerkverband bly, wees nie. Desnieteenstaande die betreurenswaardige verbreking in die eenheid van die kerke, is die besluit om nie te konformeer nie ten alle tye die uitsluitlike besluit van die kerke wat nie in eenheid wil bind nie. Die feit dat die kerkverband van die *de facto* situasie notisie neem en daarvolgens dit ook *de jure* bevestig, skuif nie die *locus* van die verbreking van eenheid en kerkverband deur die betrokke kerk oor na die meerdere vergaderings wat in reaksie daarop optree nie.
- 8.9. Agt: Die kerke in ons kerkverband behou ten alle tye al hulle gesag as kerk – selfs al staan hulle buite kerkverband. Binne die Gereformeerde

⁸⁷ Rutgers (n 29) p151

⁸⁸ Bouwman (n 43) p63

⁸⁹ Bouwman (n 43) p63

⁹⁰ Spoelstra (n 1) p179

kerkregering behou alle kerke in praktyk die reg om in effek enige besluit van die kerkverband deur 'n besluit om nie konformeer nie te kan afweer. Desnieteenstaande die verbreking van kerkverband, is hierdie reg na mening van hierdie deputate klinkklaar bewys dat geen kerk deur die besluite van die kerkverband in werklikheid ooit van haar reg en gesag beroof kan word nie.⁹¹ Daar is gevolg tot so 'n besluit om nie te konformeer nie. Die vryheid, onafhanklikheid en reg van die plaaslike kerk word nie ingeperk nie.

- 8.10. Nege: Selfs indien 'n kerk kies om buite kerkverband te staan, behou al haar ampsdraers volledig hul diens en bevoegdhede binne die kerk.⁹² Geen kerk en geen ampsdraers beskik egter oor 'n 'reg' om toegang tot die meerdere vergaderings van enige kerkverband nie. Die feit dat 'n ampsdraer binne die amp by 'n plaaslike kerk staan, beteken nie dat hy uit hoofde van sy betrokke amp aanspraak kan maak om oor ander te regeer nie.⁹³ Die feit dat toegang tot meerdere vergaderings geweier word, impliseer dus nie enige inmenging met die amp en diens van die betrokke kerk se ampsdraers nie.
- 8.11. Enige besluite wat impliseer dat die weiering van kredensie neerkom op oorheersing, hiërargievorming of inmenging met die diens van 'n ander is na mening van hierdie deputate in stryd met die Skrif, belydenis en kerkorde van die Gereformeerde kerke. In die eerste analise ignoreer sulke besluite die werklike vryheid van kerke in die kerkverband en in die laaste analise impliseer dit 'n 'reg' tot sitting of 'n keurstem by meerdere vergaderings vir kerke en afgevaardigdes wat hulself reeds vooraf buite kerkverband geplaas het, wat nie bestaan nie.

9. Omgekeerde oorheersing en hiërargie kan wel plaasvind

- 9.1. Wanneer kerke wat oor gewigtige (wesentlike) kerklike sake ten aansien van die Skrif, belydenis en kerkorde nie konformeer nie, maar steeds poog om sonder enige inperking van keurstem "in kerkverband" met bindende kerke te bly, ontstaan daar wel hiërargie. Die 'reg' van die plaaslike kerk word tot so 'n mate verhef dat dit as ter ware alle ander kerke in die kerkverband dwing om sake wat wesenlik is, as nie-wesenlik te begin ag. 'n Enkele kerk kan effektiewelik die belydenis en orde van die kerkverband

⁹¹ Rutgers (n 29) p152

⁹² Rutgers (n 29) p190

⁹³ Spoelstra (n 1) p178

uitdoof, desnieteenstaande die feit dat geen formele besluit ooit geneem word om die bindende besluit van die meerderheid van kerke in praktyk te verander nie.

- 9.2. Die gevolg van die independentisme is die vernietiging van die geheel van die kerke se verbandhoudingsreg.⁹⁴
- 9.3. Die vryheid van die plaaslike kerk mag egter nooit so ver strek dat dit die meerdere vergadering waar kerke saam regeer, selfs oor 'n enkele punt wat daardie plaaslike kerk nie-wesenlik ag, begin oorheers nie.⁹⁵
- 9.4. Rutgers plaas die korrekte balansering van die kerklike vryheid teenoor die reg en geag van die meerdere vergaderings waar kerke saam regeer soos volg in konteks:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>“Voor sommigen is het dan ook moeilijk te begrijpen, hoe in een zelfde kerkenordering die twee beginselen zoo duidelijk zijn uitgesproken: eenerzijds de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke kerk, en anderzijds de roeping om tot het kerkverband toe te treden en het recht en de macht van dat kerkverband om over sommige dingen te beslissen. Toch zijn die twee beginselen volstrekt niet met elkander in strijd, tenzij dat men een van beide of beide eenzijdig zou willen ontwikkelen en toepassen. Veeleer houden ze metterdaad elkander in evenwicht en bij de toepassing elkander binnen de juiste grenzen. Het kerkverband, in Classen en Synoden optredend, moet zeer zeker volgens het hoofdstuk over de kerkelijke</i>	Vir sommige is dit moeilik om te verstaan hoe in dieselfde kerkorde die twee beginsels so duidelik uitgespreek kan wees: aan die een kant die vryheid en selfstandigheid van die plaaslike kerk, en aan die ander kant die roeping om by die kerkverband aan te sluit, asook die reg en gesag van daardie kerkverband om oor sommige sake te besluit. Tog is hierdie twee beginsels glad nie in stryd met mekaar nie, tensy iemand een van die twee, of albei, eensydig wil ontwikkel en toepas. In plaas daarvan hou hulle mekaar in ewewig en beperk mekaar tot die regte grense in die toepassing daarvan. Die kerkverband, wat in klassis- en sinodale vergaderinge optree, moet beslis volgens die hoofstuk oor kerklike

⁹⁴ Rutgers (n 29) p156

⁹⁵ Rutgers (n 29) p157

samenkomsten allerlei zaken regelen en ordenen, die ook de plaatselijke kerk betreffen, welke men daar niet heeft hunnen afhandelen, en die niet aan de plaatselijke kerk overlaten, omdat dan geen kerkverband mogelijk zou zijn. De plaatselijke kerken hebben bij hare toetreding tot het kerkverband, bij al hare vrijheid zich verbonden de uitspraken der meerdere vergaderingen te eerbiedigen. En zij hebben krachtens hunne verbinding zich er aan te houden.⁹⁶	vergaderinge allerhande sake reël en orden wat ook die plaaslike kerke raak, en wat nie deur die plaaslike kerk self afgehandel kan word nie, omdat anders geen kerkverband moontlik sou wees nie. Die plaaslike kerke het by hul toetreding tot die kerkverband, ondanks hul vryheid, verbind om die uitsprake van die meerdere vergaderinge te eerbiedig. En op grond van hierdie verbintenis is hulle verplig om daaraan te hou.
--	---

10. Die besluit om kredensie te weier

- 10.1. Die eie-willigheid van kerke wat weier om oor wesenlike sake te konformeer, is nie iets wat die Gereformeerde kerke kan keer nie.⁹⁷ Waar die geheel van 'n kerk na vermaning weier om in eenheid met die leer van die Gereformeerde kerke te handel, kan die meerdere vergaderings as ter ware slegs kennis neem van die *de facto* situasie wat tussen die kerk en die kerkverband ontstaan het. Die weiering van kredensie gee slegs *de jure* erkenning aan die *de facto* situasie wat ontstaan het.
- 10.2. As die kerkraad en gemeente na ontvangs van vermaning hulself steeds van die kerkverband onttrek, *kan die kerkverband niks daaraan doen nie.*⁹⁸

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>“Formeel is het zich plaatselijk afscheiden niet te beletten. Een lid kan dan behoorlijk vermaand, gewaarschuwd, onderwezen en</i>	Formeel kan dit nie verhoed word dat iemand hom plaaslik afskei nie. 'n Lid kan behoorlik vermaan, gewaarsku, onderrig

⁹⁶ Rutgers (n 29) p158

⁹⁷ Rutgers (n 29) p190

⁹⁸ Rutgers (n 29) p190

<i>met Gods Woord bestraft worden, maar men kan hem niet dwingen. Evenzoo staat het met eene plaatselijke kerk tegenover het kerkverband. Evenmin heeft het kerkverband dwingende macht tegenover eene plaatselijke kerk. Door het kerkverband zijn de plaatselijke kerken niet vernietigd.</i> ⁹⁹	en met God se Woord bestraf word, maar jy kan hom nie dwing nie. Net so is dit met 'n plaaslike kerk teenoor die kerkverband. Die kerkverband het nie dwingende mag oor 'n plaaslike kerk nie. Deur die kerkverband word die plaaslike kerke nie vernietig nie.
---	---

- 10.3. Die kollegialisme seëvier waar 'n kerkverband bloot aanhou om *de jure* regte en bevoegdhede (byvoorbeeld sittingsreg en keurstem) aan kerke wat *de facto* buite verband staan, te gee. Hierdie toedrag van sake is vanaf die kant van die kerkverband in stryd met die Skrif, belydenis en kerkorde soos wat dit in die Gereformeerde kerke toegepas word. Volgens Rutgers móét die kerkverband optree waar 'n kerk hulself buite kerkverband geplaas het:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>“Plaatselijk moet een particulier lid zich zelfs afscheiden, als de kerkeraad, niet in de practijk en in eene bepaalde zaak, maar in beginsel de belijdenis ter zijde stelt, of menscheninstelling voor Christus’ instelling volgt. Zoo ook bij het kerkverband. Wanneer het mag geschieden, is het tevens plicht. Daardoor is willekeur uitgesloten.”</i> ¹⁰⁰	Plaaslik moet 'n individu hom selfs afskei as die kerkraad nie net in die praktyk of in 'n spesifieke saak nie, maar in beginsel die belydenis opsy sit of mense-instellings bo Christus se instellings volg. Net so geld dit vir die kerkverband. Wanneer dit mag gebeur, is dit terselfdertyd plig. Dit sluit willekeur uit.

- 10.4. Kredensie mag egter nie onverskillig en willekeurig deur die meerderheid geweier word nie. Daar moet grondige redes vanuit Skrif, belydenis en kerkorde gegee word voordat 'n kerk se toegang tot die meerdere vergadering geweier word. Na mening van hierdie deputate stel die Gereformeerde kerkreg die volgende eise:

⁹⁹ Rutgers (n 29) p190

¹⁰⁰ Rutgers (n 29) p190

- 10.4.1. Een: Besware rondom kredensie moet skriftelik en met gronde ingedien word. Omrede mens eers by die vergadering self vas kan stel of daar ongeloofwaardige kerke of afgevaardigdes teenwoordig is, is dit nie buite orde dat die beswaar as 'n appèl-normaal tydens die vergadering vir die eerste keer dien nie.
- 10.4.2. Twee: Omrede kredensie tot die hart van die geldige konstituering van die kerklike vergadering gaan, word dit ten sterkste aanbeveel dat 'n spesiale voorsitter deur die roepende kerkraad aangewys word om kontroversie rondom kredensie te hanteer en af te handel, sodat alle afgevaardigdes ook met sekerheid oor die samestelling van die vergadering verder kan handel. Die roepende kerkraad beskik nie oor die gesag om sonder instemming van die kerke kredensie te weier nie.
- 10.4.3. Drie: Selfs al is daar 'n voorafgaande besluit, moet die vergadering altyd waak dat hulle nie die Negende Gebod met die besluit oortree nie. Die vergadering moet aan die hand van die waarheid die saak beoordeel. Bewys kan byvoorbeeld by wyse van 'n versoek om nadere besonderhede en die ondervraging van geaffekteerde afgevaardigdes, hul kerkraad of konsulent bekom word. Die vergadering mag ook nie by implikasie aanvaar dat dieselfde feite wat die kerk voorheen buite kerkverband geplaas het, by 'n tweede geleentheid noodwendig steeds teenwoordig is nie. Die vergadering moet bevestig dat die gronde wat lei tot die ongeloofwaardigheid van die kredensiebrief, werklik bestaan.
- 10.4.4. Vier: Die afgevaardigdes moet geleentheid ontvang om op die beswaar te reageer en 'n verduideliking te gee.
- 10.4.5. Vyf: Daar moet 'n bindende besluit wees wat vanuit die Skrif, belydenis en kerkorde oordeel of tot gevolg het dat die kredensiebrief of kredensiebriewe vanaf 'n bepaalde oorsprong of as gevolg van bepaalde redes, ongeloofwaardig is. Nie-binding en gebrek aan ware eenheid is, soos reeds op verskeie plekke hierbo aangetoon is, gronde wat die geloofwaardigheid van die kredensiebrief aantas.
- 10.4.6. Ses: Slegs die kerke mag saam besluit oor die geldigheid van kredensie.

- 10.4.7. Sewe: Die kerke moet vermaan dat die betrokke kerk weer met die kerkverband moet een word, en dat sy weer ontvang sal word sodra haar kredensie weer geloofwaardig is.
- 10.5. Die kerkverband moet wel verreken en sorg dat, waar dit blyk dat daar twee strominge in die betrokke gemeente bestaan, diegene wat nie hulself onttrek van die kerkverband nie, ondersteun word.¹⁰¹

11. Kan KO Art 79 en 80 in hierdie gevalle toegepas word?

- 11.1. Tydens die deputate se behandeling van die saak is bepaalde studiewerk van soortgelyke deputate van die Christelik Gereformeerde Kerke in Nederland (CGK) aan ons voorsien en onder oorweging gebring.¹⁰² Volgens daardie deputate is die enigste kerklike weg tot beskikking van meerdere vergaderings die weg van tug kragtens KO art 79 en 80. Kragtens daardie advies kan die meerdere vergaderings (en meer spesifiek die sinodale vergaderings) kwessies rondom binding en kredensie uitsluitlik na die klassikale vergaderings verwys ten einde kerklike weg wat artikels 79 en 80 voorsien aan te spreek. Die advies van die CGK deputate in hierdie verband is vir ons besonders problematies vir die redes wat hierna gegee sal word.
- 11.2. In die eerste analise is dit duidelik dat KO art 79 en 80 bedoel is om tot die beskerming van die ampte in plaaslike kerk te wees. Dit skep 'n ordelike weg waarby die kerkraad en gemeente teen spesifieke ampsdraers die tug kan uitoefen. Waar die gemeente egter self geen hulp vanaf die meerdere vergaderings vra nie, skep die artikels na mening geen weg vir die meerdere vergaderings om by die ampte van die plaaslike kerk in te meng nie.¹⁰³ Die feit dat die kerk in weerwil weier om met die besluit van die kerke te konformeer, veroorsaak nie dat die feit dat daar 'n kerk, met ampsdraers en 'n gemeente staan, bloot verdwyn nie.¹⁰⁴ Desnieteenstaande enige geskil wat ook al mag bestaan rondom

¹⁰¹ Rutgers (n 29) p190

¹⁰² CGK Deputaten Kerkorde en Kerkrecht, "De kerk, het kerkverband en het aanvaarden van de geloofsbriefven"" (November 2019).

¹⁰³ Sien hier veral Bouwman (n 43) by p75-77

¹⁰⁴ Sien in hierdie verband veral die bespreking van ampte deur A Kuyper, *Van Het Kerkelijk Ambt* (1898).

Skriftuurlike ordening van ampte en Skrifgetroue eksegeese, bly die plaaslike kerk steeds onafhanklik kerk.¹⁰⁵

- 11.3. Die advies verreken ook nie na ons mening die implikasies van die klassis wat verhef word tot 'kerk' en nie blote hulp van die plaaslike kerke nie. Advies om 'n kerklike weg vanuit KO art 79 en 80 via die klassikale vergadering te skep sal impliseer dat dit behoorlik sou wees van die meerdere vergaderings om, sonder klagte of versoek van die gemeente, die kerklike weg soos in KO art 79 en 80 vervat word teenoor die wettig verkose kerkraad van die gemeente sonder instemming van die gemeente te gaan afdwing. Dit is in stryd met ons kerkreg.¹⁰⁶ As KO art 79 en 80 die enigste kerklike weg is, soos wat beweer word, dan impliseer dit dat die geheel van die artikel deur die klassis teenoor die kerkraad by gebrek aan inkering afgedwing móét word. Dit sou impliseer dat die teks van kerkorde gerek moet word om te lees dat 1) die klassis uit eie beweging en sonder klagte vanuit die gemeente die geheel van so 'n kerkraad kan skors, en 2) by magte is om die kerkraad sonder die instemming van die gemeente heeltemal van hul amp af te sit.¹⁰⁷
- 11.4. Geen substantiewe klagte vanuit die gemeente is dus nodig vir die kerkverband om geheel en al alle grense rondom die onafhanklikheid van die plaaslike kerk te oortree nie. Die grondbeginsel van ons kerkregering rondom die onafhanklikheid van die plaaslike kerk (KO art 84) en die bedienende mag van die meerdere vergaderings (KO art 36), word geheel en al by die venster uit gegooi. Netso word die beginsels van tug wat spesifiek rondom KO Art 79 en 80 gevorm het, synde dat die tug ten opsigte van persone slegs op gemeente en kerkraad-vlak plaasvind, geheel en al geïgnoreer.¹⁰⁸ Geen medewerkende kerkraad en geen medewerkende gemeente hoef volgens die argumentlyn enigsins teenwoordig te wees nie.
- 11.5. Verder, die argument dat slegs KO art 79 en 80 tot die beskikking van die kerke is kom na ons mening neer op 'n foutiewe kerkbegrip wat as voorveronderstelling hou dat die verbandhoudingsreg tussen die kerke

¹⁰⁵ Spoelstra (n 1) p224.

¹⁰⁶ Spoelstra (n 1) p219

¹⁰⁷ KO Art 79

¹⁰⁸ Jan Visser, *Kerklike Tug* (1979) p84 - Die subjek van die kerklike tug (onder Christus, wat die absolute Subjek is) is dus die kerkraad en die gemeente: die kerkraad is die regerende (leidende) subjek, en die gemeente is die meewerkende subjek.

uitsluitlik op die letter van die kerkorde gegrond is en dat geen *juis constitutum* op enige ander wyse tussen die kerke kan vorm nie. Hierdie argument reduceer die kerkreg na iets wat meer lyk na die moderne liberale regpleging wat veronderstel dat die reg tussen deelnemers slegs binne die eng toepassing van die letter van grondtekste (grondwette) uitdrukking mag kry. Dit is nie na die mening van hierdie deputate 'n behoorlike toepassing van die Gereformeerde kerkreg nie. Daar is verskeie ordes in die kerkreg wat nie geheel en al in die letter van die kerkorde vervat is nie. Byvoorbeeld die orde en wyse waarop die meerdere vergadering saamgestel word, word nie volledig in die kerkorde vervat nie. Die instel van die openlike verklaring (Acta 1862:8) en die feit dat 'n afgevaardigde sy keurstem verloor indien hy weier om die openlike verklaring af te lê (Acta 1862:8), as voorbeeld.

- 11.6. Die advies is ook in stryd met ons kerkregering (sien besluit van die sinode by Acta 1876:19 Art 51) dat die kerklike vergaderings enige verdere besluite oor die orde van die kerk mag neem mits dit nie direk in stryd met die kerkorde is nie.¹⁰⁹ Afgesien van die feit dat ons van mening is dat die Gereformeerde kerkreg reeds voorsiening maak vir kerklike vergaderings om uit hoofde van nie-binding kredensie te weier, staan dit na mening van hierdie deputate ook die meerdere vergadering vry om vir nuwe en besonderse gevalle ook nuwe maatreëls of reëlins te skep. Intendeel word die kerke opgeroep om gepaste maatreëls in te stel sodra die eenheid van die kerke in gedrag gestel word.¹¹⁰
- 11.7. Verder, waar die weiering van kredensie die balans tussen die vryheid van die plaaslike kerk en die eenheid van die kerkverband in stand hou sonder die noodwendige vorming van enige hiërargie of oorheersing, is dit die mening van hierdie deputate dat 'n 'kerklike weg' wat rondom KO Art 79 en 80 vir hierdie gevalle gebou word, wel in stryd met die Gereformeerde kerkregering, oorheersing tussen die kerke sal vestig. Hierteen waarsku kerkregtelikes soos Van Lonkhuyzen veral.¹¹¹ Dit sal 'n fout wees om langs die weg van KO Art 79 en 80 tug op die kerkraad van 'n kerk wat nie bind nie uit te oefen. Die onafhanklikheid van al die plaaslike kerke sal so vernietig word. Die stap in die kerkreg wat minder vernietigend is aan die raamwerk van ons kerkregering en wat mees waarskynlik 'n weg tot herstel van

¹⁰⁹ Acta 1976:19 Art 51 en KO Art 31 en 46

¹¹⁰ Bouwman (n 43) 70-71

¹¹¹ J van Lonkhuyzen, *Een Ernstige Fout* (1926)

eenheid na die uitvoer daarvan ooplaai, is die weiering van kredensie soos wat dit in hierdie studie uiteengesit is. Volgens Van Lonkhuyzen:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>“Het is niet moeilijk uit het bovenstaande op te maken wat er gebeuren moet indien het met een kerkeraad onverhoopt vast zou lopen. En alle vermaningen niets zouden helpen. Er blijft dan maar één ding over, nl. met zulk een kerkeraad die zich niet houden wil aan de overeenkomst der foederatie, de foederatie op te zeggen, dat is hem uit het verband te zetten. Breken van het kerkverband. Uitzetten en niet afzetten, is de weg welke in een foederatie tegenover een onwillig medelid ingeslagen wordt. Zoo ook hier.”¹¹²</i>	Dit is nie moeilik om uit die bogenoemde af te lei wat gedoen moet word indien ’n kerkraad onverhoopt tot ’n dooiepunt sou kom nie, en alle vermanings niks sou help nie. Daar bly dan net een ding oor, naamlik om die federasie met so ’n kerkraad wat nie volgens die ooreenkoms van die federasie wil optree nie, te beëindig, dit wil sê om hom uit die verband te plaas. Die breek van die kerkverband. Uitsluiting en nie afsetting nie, is die pad wat binne ’n federasie gevolg word teenoor ’n onwillige medelid. So ook hier.

- 11.8. Die CGK deputate beweer byvoorbeeld dat daar maar beperkte voorbeelde vanuit die geskiedenis van die Gereformeerde kerke is van waar kerke kredensie op meerdere vergaderings kon weier. Die CGK deputate self bied egter nie een enkele historiese voorbeeld ter staving van hul advies dat slegs artikels 79 en 80 tot beskikking van die kerke is nie. Na afhandeling van hierdie studie, blyk dit na ons mening dat die weg van die erkenning van die reedsbestaande *de facto* situasie wat die geloofwaardigheid van ’n kerk se kredensie aantas, ook histories die kerklike weg van die Gereformeerde kerke is. Volgens Spoelstra:

“Dit is ondenkbaar dat wanneer ordelike kommunikasie nie ’n kerkraad tot ander insigte gebring het nie, ander kerke daar met reg kan ingryp. Die kerk en kerkraad wat sy eie weg gaan, het reg op sy eiendomme, keuse van optrede — al breek dit van ander kerke weg.”¹¹³

¹¹² van Lonkhuyzen (n 111) p28

¹¹³ Spoelstra (n 1) p189

12. VIDA is wesenlik

- 12.1. Die kerke word al vir meer as 30 jaar deur besware oor vrou in die amp (VIDA) gekonfronteer. Desnieteenstaande die onrus wat dit gebring het, het die kerke in geduld die besware ontvang, behandel en daaroor besluit.
- 12.2. Die Algemene Sinode 2015 het soos volg oor die wesenlikheid al dan nie van die VIDA saak beslis.

*“Al die tersaaklike Beswaarskrifte handel oor die vrou in die besondere dienste. **In die lig daarvan dat die Sinode besluit het dat die saak van die vrou in die besondere dienste ’n wesentlike saak is, word aanbeveel dat al die Beswaarskrifte na die Spesiale Sinode verwys word. Besluit: Goedgekeur**” (Acta 2015:323, 2.1).”*

- 12.3. Beswaarskrifte rondom die vraag of VIDA wesenlik is en of die Algemene Sinode enigsins al beoordeel het of VIDA wesenlik is, het weer by die Algemene Sinode 2018 gediën. Die sinode het onder andere volledig gehandel met alle sake rondom die langdurige ondersoek van die kerke rondom VIDA,¹¹⁴ die onaanvaarbare eksegetiese modelle wat VIDA onderbou,¹¹⁵ die feit dat die waarheidseise rondom VIDA onbestaanbaar in stryd met die waarheid van die Skrif staan,¹¹⁶ dat die onus op beswaardes bly om te bewys dat VIDA toegelaat moet word,¹¹⁷ en belangrik dat die kwessies rondom VIDA wesenlik is vir die kerkverband. Die volgende besluit van die Algemene Sinode 2018 word in sy geheel in hierdie verband aangehaal:

“2. Sake waarom die Sinode besluit

2.1 Die Kommissie beveel aan dat daar nie gevolg gegee word aan die Beskrywingspunt nie.

Besluit: Goedgekeur.

Motivering

2.1.1 Motivering 1: “Die Beskrywingspunt voer aan dat geen besluit van die Algemene Sinode 2015 bepaal dat die saak van die vrou in die besondere dienste ’n wesentlike of ’n nie- wesentlike saak is nie”.

¹¹⁴ Acta 2018:619

¹¹⁵ Acta 2018:623, 628-631, 638, 640, 643-648

¹¹⁶ Acta 2018:623

¹¹⁷ Acta 2018:625-626

2.1.1.1 **Die Sinode het twee besluite geneem dat die saak oor die vrou in die besondere dienste (VIDA) 'n wesentlike saak is.** Dit kom na vore in die volgende besluite:

- a) "Besluit: a. **Dat verwysde Beswaarskrifte wesentlik is**" (Acta 2015:320, 7. a.).
- b) "Al die tersaaklike Beswaarskrifte handel oor die vrou in die besondere dienste. **In die lig daarvan dat die Sinode besluit het dat die saak van die vrou in die besondere dienste 'n wesentlike saak is,** word aanbeveel dat al die Beswaarskrifte na die Spesiale Sinode verwys word. Besluit: Goedgekeur" (Acta 2015:323, 2.1).

Hoewel die Sinode nie die besluit "direk" genotuleer het, soos die Beskrywingspunt beredeneer nie, maar tog duidelik in bogenoemde besluite bedoel, **dat die saak oor VIDA wesentlik is.**

2.1.2 Motivering 2: "Die Beskrywingspunt voer aan dat die saak van die vrou in die besondere dienste, beoordeel in die lig van die riglyne vir wesentlike en nie-wesentlike sake, 'n nie-wesentlike saak is".

2.1.2.1 Motivering 2 handel oor die wyse waarop die Sinode 2015 sy riglyne vir wesentlike sake hanteer het. Sinode 2015 het aan die hand van sy riglyne bepaal dat die saak van VIDA motivering is in wese 'n beswaar wat langs die weg van KO, artt 31 en 46 aan die orde behoort te kom.

2.1.3 Motivering 3: "Die Beskrywingspunt voer aan dat in die lig van besluite van die Algemene Sinode 2015 is die saak van die vrou in die besondere dienste, in die lig van KO, art 85, 'n nie-wesentlike saak'

2.1.3.1 KO, art 85 reël onder meer "eenheid en verskeidenheid in die ekumene" (Spoelstra 1989:466). Hierdie artikel handel oor die wyse tov ekumeniese verhoudings tussen kerke en buitelandse

kerke. Die Beskrywingspunt lig tereg uit dat kerke nie vir 'n onbepaalde tyd verdraagsaam kan wees aangaande verskille in wesentlike sake nie. Die bedoeling van KO, art 85 is egter nie om te bepaal of 'n saak wesentlik of nie-wesentlik is nie.

Besluit: Punte 2.1.1 tot 2.1.3.1 goedgekeur.¹¹⁸

- 12.4. Daar kan dus geen sprake meer wees dat VIDA in die kerk 'n nie-wesentlike saak kan wees waaroor ons as gelowiges geroep word om mekaar in broederliefde te verdra nie. Dit is 'n saak wat direk ons eenheid in Skrif, belydenis en kerkorde aantast.
 - 12.5. Kerke en afgevaardigdes wat weier om met die besluite van die kerkverband oor VIDA te konformeer kan kragtens die kerkreg soos reeds hierin uiteengesit word, nie sittingsreg (kredensie) of 'n keurstem (die openlike verklaring) by meerdere vergaderings kry nie. Binne die raamwerk van die kerkreg het die kerke hulself buite kerkverband geplaas deur met die eenheid van die kerke te breek en kan hulle nie meer geloofwaardige kredensiebriewe binne die kerkverband lewer nie.
 - 12.6. Enige kredensiebriewe wat beweer dat sulke kerke 1) een is met die kerkverband en 2) met die besluite van die kerkverband bind, is opsigself ongeloofwaardig in sover as wat daardie kredensiebriewe nie strook met die *de facto* situasie van die betrokke kerke nie.
 - 12.7. Kerke moet vermaan word om in eenheid met die kerkverband se besluite rondom VIDA te bind en in eenheid met die leer van die kerke rondom die Skrif, belydenis en kerkorde weer saam te kom.
 - 12.8. Kerke wat hulself buite kerkverband bevind mag ter enige tyd en sodra hulle bewys kan lewer dat hulle in werklikheid weer in eenheid met die kerkverband bind, weer as geloofwaardige kerke in die kerkverband kredensie na ons vergaderings stuur.
-
13. Is 'n *via media* moontlik by die konstituering van meerdere vergaderings?
 - 13.1. Die gesag en legitimiteit van meerdere vergaderings om saam vas en bindende besluite te neem berus nie by die blote voortsetting van vorige

¹¹⁸ Acta 2018:692-693

vergaderings van 'n kerkverband of die historiese afspraak van kerke om by gereelde intervalle saam te kom nie. Geen kerklike gesag spruit uit kollegialistiese verbandhouding waar historiese 'lidmaatskap' en 'verbintenis' aan die naam van die kerkverband 'n korporatiewe reg tot toegang en deelname aan meerdere vergaderings waarborg nie.

- 13.2. Hier moet ons noem dat die wesenlikheid van VIDA nie bloot 'n eksegetiese dispuut sonder gevolge tussen die kerkverband en die gemeentes wat weier om daaroor te konformeer is nie. Dit sny as te ware tot die hart van die samestelling van kerkrade, die gelykheid van die ampte in die kerkverband en ten diepste tot Christus se regering van sy kerk. Wat sal die effek wees van 'n *via media* (of toleransie) besluit ten opsigte van kredensie? Indien alle kerke in die kerkverband outomaties of as gevolg van 'n *via media* besluit geregtig raak om as geloofwaardig by meerdere vergaderings ontvang te word, sou dit ten opsigte van daardie kerke wat wel vroue as ouderlinge bevestig het, 'n onmoontlike situasie skep waarby die regeeramp tussen twee hiërargieë verdeel sou moes word. Een vir mans wat toegang mag kry tot meerdere vergaderings en een vir vrouens wat slegs op plaaslike kerkvlak aan die regering van die kerk mag deelneem. Alhoewel daar duidelike Skrifgegewens is oor die reservering van die regeerampte vir mans, (1 Tim. 2.12 en 1 Kor. 14.34) is daar eenvoudig geen gewens wat hierdie tipe hiërargie regverdig nie.
- 13.3. Die verdere implikasies van 'n *via media* besluit oor kredensie ten opsigte van VIDA strek dus vër wyer as blote toleransie tussen die kerke ten opsigte van 'n ernstige leerstellige saak. Dit tas as ter ware die geheel van die samestelling van die kerklike vergaderings aan.
- 13.4. Die instel en aard van kerkregering is 'n ernstige saak, so ernstig dat dit die Gereformeerde kerke in bepaalde gevalle kragtens KO art 85 kan weerhou van ekumeniese betrekkinge met ander kerkgroepe.¹¹⁹ Volgens Rutgers mag Gereformeerde kerke nie deel wees van kerkverbande wat die saak van die instelling van die kerkregering geheel ignoreer, waar die kerke se leer vaag is of waar belydenis nie gehandhaaf word nie; selfs al is die lede van daardie kerke opreg in hul geloof en grootliks regsinnig in hul kerklike

¹¹⁹ Rutgers (n 29) p173-174. Ons sê wel nie hiermee dat die bestaan van die ouderlingsamp soos dit ingestel is by die GKSA die kenmerk *par excellence* van 'n Gereformeerde kerk is nie.

lewe.¹²⁰ Ooreenstemming in belydenis en kerkinrigting is die lakmoestoets vir betrekkinge tussen kerke.¹²¹

- 13.5. *Via media* besluite oor VIDA is ook nie sonder werklike gevolge tussen die behoudende gedeeltes van die kerkverband nie, aangesien dit by implikasie inhou dat sake wat nie ‘*adiaphoron*’ (onbeduidende sake) is nie, wel in praktyk as gevolg van die handelinge van nie-behoudende kerke onbeduidend gemaak word.¹²² Agter die drang van *via media* skuil ’n onkerklike drang om ten alle koste bymekaar te bly, desnieteenstaande die Woord en heerskappy van Christus.
- 13.6. Die prys wat hiervoor betaal word is reeds duidelik indien ons kyk na die gebeure by Streeksinode Pretoria 2023 waar afgevaardigdes van vyf kerke vanweë die toestaan van sittingsreg aan kerke wat in stryd met ons besluite oor VIDA steeds afvaardig, gevoel het dat hulle nie hulle gewetens kon bind tydens die openlike verklaring nie. Die gevolg daarvan was dat kerke wat *de facto* in eenheid met die kerkverband staan as gevolg van *via media* besluite tydens kredensie ook hul keurstem verbeur het. Die eenheid met hierdie behoudende kerke is op die brandstapel van toleransie geplaas.
- 13.7. Waar toleransie oor wesenlike sake die vernaamste band van die kerkverband word, draai die kerke weg van die enkele waarheid van die leer van Christus na iets wat in Christus se plek menslike verbandhouding plaas (hetsy vanuit die independentisme, hetsy vanuit die kollegialisme). Iets anders as ’n strewe na die ware leer van Christus heers. Die leuen, en nie die waarheid nie, vervang Christus as die bepaler van norme in die kerk. Alles word so in die rigting van chaos gestuur.¹²³
- 13.8. Ons is geroep om deur broederliefde, vermaning en die bediening van die Woord die liggaam van die kerk weer te probeer gesond maak.¹²⁴ Hierdie opdrag is egter nie sonder kwalifisering nie. Ons plig om te verdra mag nie die liggaam en die leer van die kerk ten gronde laat gaan nie.¹²⁵ Netso mag ons nie toelaat dat ons historiese, etniese of kulturele verbintenisse ons

¹²⁰ Rutgers (n 29) p173

¹²¹ Rutgers (n 29) p174

¹²² Rutgers (n 29) p174

¹²³ Spoelstra (n 1) p183

¹²⁴ Calvyn (n 1) p284

¹²⁵ Calvyn (n 1) p284

ware eenheid in Christus onder die hoop van ‘dopper’-eenheid begrawe nie.¹²⁶

- 13.9. Ons word opgeroep om alle pogings wat kompromie tussen die kerk en die wêreld vra te verwerp.¹²⁷ Die waarheid en die leuen staan in direkte opposisie van mekaar.¹²⁸
- 13.10. Via media besluite wat tolereer is gevolglik nie binne die belydende kerk waar Christus regeer moontlik nie. Rutgers omskryf kragtig die noodlottigheid van sulke pogings:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>“Op alle zulke vragen antwoordt het artikel: Dit mag niet. Zoo helpt men die andere kerken stand houden in hare eigen positie, zoo steunt men die in haar kwaad, geeft men zijn eigen beginsel prijs, en verzwakt men zijne eigen opkomen voor eigen beginsel in later tijd, verzwakt men zijne eigen positie ook voor later optreden, en geeft men den indruk, dat de Gereformeerden het practisch met hun beginselen zoo nauw niet nemen. Die indruk is nu fataal. Daarom moet men waken voor het beginsel, ook al krijgt dit den naam van bekrompenheid. Dit is toch beter, dan dat men zegt: Die Gereformeerde hoort er niet, maar doet er toch aan mee.”</i>¹²⁹	Op al hierdie vrae antwoord die artikel: Dit is nie toelaatbaar nie. Deur so te doen help jy die ander kerke om in hul eie posisie te bly, steun jy hulle in hul dwaling, gee jy jou eie beginsels prys, verswak jy jou eie verdediging van daardie beginsels vir die toekoms, en verswak jy jou eie posisie vir toekomstige optrede. Jy gee ook die indruk dat die Gereformeerdes nie so streng is in hul praktiese toepassing van hul beginsels nie. Hierdie indruk is noodlottig. Daarom moet ’n mens waak oor die beginsels, al word dit as engheid beskou. Dit is tog beter as om te hoor: “Daardie Gereformeerde behoort nie daar nie, maar hy neem tog deel daaraan.”

¹²⁶ Calvyn (n 1) p286

¹²⁷ Bavinck (n 5) p84

¹²⁸ Bavinck (n 5) p84

¹²⁹ Rutgers (n 29) p175

STUDY REPORT
REGIONAL SYNOD PRETORIA – STUDY DEPUTIES CREDENTIALS SUB-
COMMITTEE
CREDENTIALS AND THEIR HANDLING DURING THE CONSTITUTION
OF MAJOR ASSEMBLIESⁱ

1. The origin and content of unity

- 1.1. Our unity is established in Christ (John 18:37, 10:4,14), who rules through His Word.¹³⁰ From the Word flow the confessions of the church and its church order. No church, no association, and no unity can exist where God's Word does not bind together.¹³¹ Based on this Foundation, we as Reformed churches declare that we, as churches, will govern together from Scripture, confession, and church order.¹³² By remaining obedient to this Foundation, we as churches are enabled (and also permitted by Scripture) to discern the will of the Head of the church and to preserve Christ's teaching.¹³³
- 1.2. From this Foundation, we also establish ourselves as confessing churches, shaping our unity through confession.¹³⁴ Our example is Christ, who Himself teaches and confesses.¹³⁵
- 1.3. The church does not seek the will of the Lord merely to preserve it for herself—whether as multiple churches or as an independent church. Our calling is to testify (to confess) from Scripture regarding the will of the Lord to everyone, and importantly, to do so publicly.¹³⁶ We are called to preserve, interpret, proclaim, apply, and defend the Word.¹³⁷ For this

¹³⁰ Johannes Calvyn, *Institutsie van Die Christelike Godsdiens* (A Duvenage ed) p245. B Spoelstra, 'n *Handboek by Die Kerkorde* (Die Hammanskraalse Teologiese Skool van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika 1989) p23-26.

¹³¹ Calvyn (n 1) p245, 266

¹³² Spoelstra (n 1) p25

¹³³ Calvyn (n 1) p245

¹³⁴ Herman Bavinck, *What Is Christianity* (Gregory Parker Jr ed, Hendrickson Publishers 2022) p37

¹³⁵ Bavinck (n 5) p37

¹³⁶ Kosbare Goud, *Die Kosbare Goud (Gereformeerde Geloofsleer)* (GKSA) p147

¹³⁷ Kosbare Goud (n 7) p147

reason, our unity is also anchored in the confessions of the Reformed churches, which hold these as truth according to the Word of God.¹³⁸ From the truth of Christ, which shines clearly from the Forms of Unity and the general Confessions (Belgic Confession, Article 9), emerges concrete doctrinal content, through which we are bound to one another by Christ.¹³⁹

- 1.4. However, we are not merely a “confession-bound” church. Our confession is neither limited exclusively to historical confessions nor perfectly crystallized on all matters. Thus, our Reformed church does not recognize a *numerus clausus* (limited set) of issues over which the churches must confess. A church that claims that only the confession as contained in the Forms of Unity and the general Confessions may bind us: 1) denies the omnipresence of God in church assemblies, 2) restricts the power of Christ as Head of the church to the walls of a few historical church meetings, and 3) binds the church in a formalistic and rule-bound way to limited historical issues, effectively denying that the Word and Spirit were given to guide the church throughout all ages (John 14:16-17,26; John 16:13; Matt 28:19-20; 1 Tim 3:15; 2 Tim 3:16-17; Heb 13:20-21). In the view of these deputies, such a position is wholly at odds with what we can also confess here in the words of Calvin:

*“I confess that the Lord constantly assists His people and governs them with His Spirit (1 Cor. 2:12). Further, I confess that the Spirit is not a spirit of error, ignorance, falsehood, or darkness, but the Spirit of clear revelation, wisdom, truth, and light, who teaches us what is the hope of God’s calling and the riches of the glory of His inheritance among the saints (Eph. 1:18). But since even the most excellent of believers have only received the first fruits of the Spirit, all must remain within the bounds of God’s Word so that they do not stray from the right path.”*¹⁴⁰ [Translation]

- 1.5. Christ does not cease working with His church.¹⁴¹ He is a living Lord, seated at the right hand of God, who continually sustains His creation and church.¹⁴² As Head of the church, we confess that His

¹³⁸ Kosbare Goud (n 7) p147

¹³⁹ Kosbare Goud (n 7) p149

¹⁴⁰ Calvyn (n 1) p267

¹⁴¹ Bavinck (n 5) p39

¹⁴² Bavinck (n 5)

omnipresence is specifically present in the major assemblies of our churches (Eph. 1:20-23).

- 1.6. The church is called to be a pillar and foundation of truth to the world (1 Tim. 3:15). The church, therefore, cannot refrain from continually confessing concerning Truth itself.¹⁴³ This calling is described by J.V. Coetzee as follows:

“In the face of rising errors, the congregation is compelled to declare decisively and clearly what truth God has entrusted to it in His Word. The church fulfils this task by gathering in smaller or larger church assemblies (synods) to establish what, in its conviction, must hold as divine truth and thus as the doctrine of the church.

The truth that has come to us in Scripture naturally leads, for anyone who believes and embraces the Word of God, to confession. It is the calling of all believers to confess. It is also the drive of their hearts. They believe, therefore they speak. And a person who truly believes with all his heart and soul cannot help but confess, that is, to testify to the truth of God, which has set him free and of the hope that is in him through the blood of Christ. Every true believer and every true church must therefore be a confessing believer and confessing church because the Holy Spirit testifies in the hearts that Scripture is the Word of God. The more subtle the forms of error, the more the congregation is obliged to account for the content of God’s truth it confesses and to declare clearly and unequivocally what it believes. The spoken confession thus almost naturally, driven by circumstances, becomes the written confession (symbol or confession)”¹⁴⁴ [Translation]

- 1.7. By confessing together as a church, our faith and church governance are strengthened in view of the Head of the church. This does not separate from Scripture but flows directly from it. Therefore, we also confess that we can govern together from Scripture, confession, and church order. This confession about the nature of Reformed church governance makes church federation among churches possible, under Christ as Head. Similarly, any lack of consensus on essential aspects of our

¹⁴³ Kosbare Goud (n 7) p147

¹⁴⁴ Kosbare Goud (n 7) p147

common understanding (consensus) of Scripture, confession, and church order makes true church federation impossible.

- 1.8. Where our unity and obedience to Scripture, confession, and church order yield the grace of federation as fruit, the breaking of the churches' common accord also implies that we may (will) partially lose the privilege of our federation. At the heart of our current disagreement on essential matters lie several incompatible truth claims, which cut to the heart of our churchly confession that we will govern together from Scripture, confession, and church order. Just as there cannot be two "truths" within Christ (the single source of all truth), the church cannot uphold her command to steadfastly preserve the truth on essential matters while simultaneously tolerating both positions as part of the churches' teaching.¹⁴⁵ No deliverance from falsehood, no conversion from error to truth, no growth from uncertainty to certainty can occur in the church on that basis. For this, the church must guard over her doctrine and her obedience to God's commands, confessing about it continually as a confessing church, with Christ as Head.¹⁴⁶
- 1.9. A confessing church only retains its confessional nature if it acts obediently according to the words "unity in Scripture, confession, and church order." Obedience begins with turning, in the fear of God, to Christ as Head of the church to uphold the truth for the edification of the church.¹⁴⁷ The church's order and the existence of federation are of no use if they do not preserve and persevere in the truth of Christ.¹⁴⁸
- 1.10. As an institution of Christ, the church is called not only to confess in words but to actively pursue the Word of God in her composition, governance, and discipline.¹⁴⁹ There is simply no place for artificial reliance on "confession." A confessing church is not exempt from its calling to confess in all church matters from our faith and Foundation through our church assemblies. Sophistic arguments that seek to limit the church in its declarations and calling as a confessing church solely to "confessional documents" are inconsistent with our ecclesiastical nature and calling.
- 1.11. Our church unity forms and grows like a beautiful tree from our

¹⁴⁵ Calvyn (n 1) p239

¹⁴⁶ Bavinck (n 5) p64

¹⁴⁷ Calvyn (n 1) p244. Bavinck (n 5) p64

¹⁴⁸ Calvyn (n 1) p244

¹⁴⁹ Bavinck (n 5) p64

collective decisions as churches, beginning with 1) the unqualified belief in the binding power of the Word of God, 2) branching out into the wonderful gift of the accepted confessions, and 3) blossoming where the churches continue to address and resolve church matters together (further confessing) for the edification of unity and the preservation of truth (CO Article 30).¹⁵⁰

- 1.12. From Christ as foundation, we can then, without shame, also confess with other churches that uphold the same precious faith through His Word, the church's confessions, and our church order.¹⁵¹ Because of Christ, we are bound together in federation and cannot help but testify together.¹⁵² Nothing stands apart from Christ. Everything stands within and flows from Christ.¹⁵³
- 1.13. Therefore, it is extremely difficult to reduce everything the church confesses to a few confessional documents.¹⁵⁴ Because the church believes in God, the church will always and in all things confess and testify.¹⁵⁵ Bavinck describes the precious conclusion that the confessing church brings us to as follows:

"But [the church] confesses even more. Yes, if it had no more to confess, it would be unable to confess even this little with reason alone. The world honors neither the Creator nor the Father except in name alone. But the church believes in the Father because it also believes in the Son. And here, the church is now at the heart of its confession. Jesus Christ is

¹⁵⁰ See Bavinck (n 5) p93 – *"First, therefore, the confession is small. Nothing else is needed except: I believe in Jesus, the Christ. Later on, it will be explained more broadly in the words: I believe in the Father, the Son, and the Holy Spirit. That is the root, which later on grows into the trunk of the twelve articles of faith. And each time the church is introduced more deeply into God's revelation in subsequent times, this root grows up and various branches grow on it, some of which bend sideways and grow in the wrong direction. But thus, in the course of the centuries, the love of Christ is interpreted more and more broadly, and that glorious image which the church conceives from the Holy Scriptures and causes to radiate outwardly is further and further completed."*

¹⁵¹ Bavinck (n 5) p92

¹⁵² Bavinck (n 5) p92

¹⁵³ Bavinck (n 5) p93

¹⁵⁴ Bavinck (n 5) p94

¹⁵⁵ Bavinck (n 5) p94

the center of all its knowledge and faith."¹⁵⁶

2. Establishment and binding nature of church federation

- 2.1. Reformed doctrine clearly states that local churches, out of faith, are committed to joining in federation with others who share the same faith.¹⁵⁷ Voluntary affiliation with a church federation is a necessity for the Reformed believer bound by the Word of God.¹⁵⁸ Though we are free in earthly terms, Scripture compels us to express our unity as fully as possible within a church federation.¹⁵⁹
- 2.2. True ecclesiastical unity, however, is a prerequisite for the existence and continuation of church federation. According to Pienaar:
*"Church federation among churches that do not share the same confession or that interpret the same confessional documents differently and are ecclesiastically organized differently is not possible, as unity in confession is the binding factor in church federation."*¹⁶⁰[Translation]
- 2.3. Even deep brotherly love, social cohesion, good relations, or longstanding church traditions between churches cannot ignore the inevitable demands of true unity. Calvin states:
*"Unity is bound together by two ties: agreement in sound doctrine and brotherly love. However, brotherly love is so closely linked to unity in faith that the latter is both the beginning and the end of the former. When Paul urges us to maintain the unity of the Spirit, he names as its foundation that there is one God, one faith, and one baptism (Eph. 4:5)."*¹⁶¹ [Translation]
- 2.4. Where churches experience unity in Scripture, confession, and church order, they consequently come together "in federation and not as a

¹⁵⁶ Bavinck (n 5) p95

¹⁵⁷ Gerrit Johannes Pienaar, *Die Regsposisie van Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika* p22

¹⁵⁸ FL Rutgers, *Verklaring van de Kerkenordening van de Nationale Synode van Dordrecht van 1618-1619* (J De Jong ed, Drukkerij Libertas 1918) p150

¹⁵⁹ Rutgers (n 29) p150

¹⁶⁰ Pienaar (n 28) p22

¹⁶¹ Calvyn (n 1) p245

federation."¹⁶² The churches are bound to an internal federation law (*jus constitutum*) through the major assemblies.¹⁶³ Pienaar describes the reason and nature of our federation law as follows:

*"It has already been indicated above that the Church Order is not a contract between various churches or members, but rather the jus constituendum and jus constitutum (internal federation law) of local churches, which, in mutual consultation and for the sake of uniformity in confession and church governance, is established and accepted during a major assembly (synod). The members and church council submit to the authority of this internal federation law. Major assemblies also operate under the authority of the provisions of the Church Order."*¹⁶⁴ [Translation]

*"There is only one authority applicable to churches, and that is the authority of God. Churches gathering in major assemblies do not gain a different kind of authority. Nevertheless, the decisions hold authority over local churches and are not merely advisory in nature."*¹⁶⁵ [Translation]

3. Maintaining church federation

- 3.1. From the earliest times, churches have sent delegates to other churches when differences over doctrine and ceremonies needed to be resolved collectively (Acts 15:2,27; 2 Corinthians 8:23). In this way, unity was restored (Galatians 2:11; Acts 15:2,3; 2 Corinthians 8:19). The ongoing duty to preserve unity is consistently confessed by the Reformed churches (Belgic Confession Articles 28 and 29).
- 3.2. In essence, church federation is only truly manifested in the major assemblies of churches that are federated together.¹⁶⁶ Although church federation is experienced permanently, the Reformed churches in South Africa must continually—and upon the constitution of each major assembly, not only in classical meetings—demonstrate and reaffirm

¹⁶² Spoelstra (n 1) p220

¹⁶³ Spoelstra (n 1) p220. Pienaar (n 28) p38.

¹⁶⁴ Pienaar (n 28) p38

¹⁶⁵ Pienaar (n 28) p23

¹⁶⁶ Kosbare Goud (n 7) p154

their unity to one another.¹⁶⁷ There is no permanent overarching structure that truly binds the churches together.¹⁶⁸ Although we are compelled to unite as churches, and though we experience the federation between assemblies, there is no law, contract, or structure that supports or maintains the reality of federation outside the major assemblies.¹⁶⁹

- 3.3. The reaffirmation of our unity through participation in major assemblies is so crucial for the existence of church federation that it has consistently been decided that churches failing to delegate to major assemblies should be admonished to: 1) ensure future delegation to maintain their bond with the church federation, and 2) provide a written apology and reasons for their absence to the rest of the federation during assembly.¹⁷⁰ The failure to delegate is regarded as a serious breach of church federation.¹⁷¹ For the discussion that will follow, it is relevant to note here that these deputies could not find any decisions suggesting that the handling of a lack of federative relationship, or any explanation required thereof, had to be submitted to any assembly other than the one identifying the lack of ecclesiastical unity. Similarly, we found no mention of a synodical assembly that, in its admonishment, included a warning that the church council of a church jeopardizing its federative bond would be handed over to its classis for discipline through the ecclesiastical process of CO Articles 79 and 80.
- 3.4. It is clear to these deputies that it is firstly possible to break church federation through factual actions or decisions (*de facto*). However, it remains the church itself that chooses to take a path other than that of the federation. The *de facto* situation that leads to the breaking of church federation is merely acknowledged *de jure* by the rest of the federation.
- 3.5. Similarly, it is possible for such a church to reunite itself with the federation. Where a factual (*de facto*) situation results in the breaking of church federation (for example, non-delegation), this can only be corrected through remedial actions that support the restoration of ecclesiastical unity, specifically at the same assembly where the lack of unity was initially contested (for example, by resuming proper

¹⁶⁷ Pienaar (n 28) p21. Kosbare Goud (n 7) p154

¹⁶⁸ Pienaar (n 28) p21

¹⁶⁹ Pienaar (n 28) p21. Kosbare Goud (n 7) p147 – 153.

¹⁷⁰ See as example Acta 1885:16, 1869:8, 1891:5, 1910:10

¹⁷¹ Acta 1885:15-16

delegation). If non-delegation has led to the dissolution of church federation, it is restored through the reaffirmation of unity by proper delegation. When unity is restored, all the *de jure* privileges of federation membership naturally follow.

- 3.6. This continual call to reaffirm unity and binding in the church federation is specifically expressed during the constitution of major assemblies and must be completed before any ecclesiastical matters can be lawfully addressed.¹⁷² The ecclesiastical process of constitution begins even before the opening of the ecclesiastical assembly through proper delegation and credentialing, which must occur in advance (CO Article 33). To support delegation, a credential letter—a written and public testimony—is required from each church seeking access to a major assembly (CO Article 33). This public declaration serves two simultaneous purposes:

3.6.1. Firstly, to establish whether the churches are in unity with one another so that credible churches can legally constitute an assembly in accordance with our common agreement (CO Article 86) (CO Article 33) and together handle ecclesiastical matters in a binding manner based on the Word, confession, and church order (CO Articles 30, 31, and 46). Its public nature allows the churches to reach a true consensus on whether the assembly qualifies as an ecclesiastical assembly, ensuring that voting rights are granted only to delegates from churches meeting in unity and bound together for the same purpose.

3.6.2. Secondly, to ascertain with certainty whether the individuals delegated have indeed been lawfully sent by credible churches to make binding decisions on behalf of the delegating churches.¹⁷³

- 3.7. Without credible churches and lawful delegates (thus, credible credentials), the churches cannot convene, govern, or bind one another in federation.

4. Delegates do not stand separate from the congregations that send them

¹⁷² H Bouwman, *Gereformeerd Kerkrecht II: Het Recht Der Kerken in de Practijk* (1932) p60

¹⁷³ Spoelstra (n 1) p205

- 4.1. Even under the system of designated delegation, it remains delegates of churches who receive voting rights in major assemblies. Delegates do not present themselves at major assemblies nor do they become members of an assembly in their own right.¹⁷⁴ They are and remain the emissaries of the churches that send them, based on credentials and mandates (1 Corinthians 16:3; Philippians 2:25), to make binding decisions on behalf of those churches.¹⁷⁵ According to Spoelstra:
- “Delegates do not present themselves, nor do they become members of an assembly in their own right; rather, the church that sends them provides them with credentials and mandates (1 Corinthians 16:3; Philippians 2:25), so that different churches, as it were, can assemble and act together in and through the delegates.”*¹⁷⁶ [Translation]
- 4.2. The fact that a classis ultimately selects, from a list of possible delegates, those who will be further delegated according to our agreement, does not change the fact that it is the churches who send them. Delegates are not separated from their churches and church councils. The classis does not have more rights than any other major assembly.
- 4.3. The fact that a delegate is sent on the instruction of the assembly that makes the final delegation selection does not mean that 1) the assembly delegating the delegate does so solely and without the implied permission of the church council to which he belongs; 2) any deficiencies in the delegate’s credentials can be corrected by their secondary decision; and 3) the delegation action alone grants delegates more privileges and authority than they would receive if the churches had submitted credentials to the major assembly without designated delegation. Such a state of affairs would imply that 1) the classical assembly is effectively elevated to “church,” 2) that the classical assembly as a major assembly would have to exercise direct discipline over the actions of “their” delegates at a major assembly,¹⁷⁷ and 3) that church federation at major assemblies no longer gathers through the unity of churches at each assembly, but rather as a conference of classical representatives. A synodical assembly by means of designated

¹⁷⁴ Spoelstra (n 1) p205

¹⁷⁵ Spoelstra (n 1) p205

¹⁷⁶ Spoelstra (n 1) p205

¹⁷⁷ The classis can issue censorship in terms of CO art 43.

delegation is thus transformed into merely an advisory forum for the classical meetings—which would independently decide whether to turn such advice into binding decisions or not. According to this view, the only ecclesiastical assembly authorized by CO Article 33 to examine credentials from the churches would apparently be the classis, since all further credentials are detached from the sending churches once “converted” into the “credentials” of a classis.

- 4.4. These deputies conclude that the purpose of designated delegation could hardly have been to reduce CO Article 33 to the playing field of the classis in this manner. If synods, for example, were merely “obliged” to accept the credentials of the classis, there would be no purpose in applying CO Article 33 to synodical assemblies. According to this line of argument, the synodical assembly is so bound by the decisions of the classis that a situation resembling the criticized synodocracy of the federation occurs—a domination by the classis. The authority of synods to receive credible churches and their delegates in true unity is reduced to a procedural role, where the synodical assembly is, at most, asked to check the classical credentials for formal compliance (signature, names of delegates, etc.). Reformed federation thus transforms into something with no significance at the synod level, as the classis can decide entirely independently who may or may not govern together.
- 4.5. As long as a congregation that has placed itself outside the federation is effectively “kept within the federation” with the permission of a classis, determining unity in Scripture, confession, and church order effectively becomes the exclusive discretion of the churches within that classis. The synod becomes merely an optional advisor to the classis, and the classis a collegialistic assembly that corresponds with other “church groups” without any true church federation. Church councils and classical assemblies effectively receive a “power” over the other churches in the federation, detached from the lordship of Christ over the church.¹⁷⁸ Such a situation could, in extreme cases, theoretically allow even a full-fledged cult group to obtain a vote in major assemblies, provided they could convince a classis to accept their credentials at the classical level and to include their false teachers in the “classis’s credential letter.”
- 4.6. Domination by the classis in terms of credentials does not align with Reformed church governance. Our Reformed church governance

¹⁷⁸ Spoelstra (n 1) p207

explicitly establishes that it is always churches, not individuals, that govern together in major assemblies.¹⁷⁹ The synod is not merely an advisory body of the classis:

Oorspronklik	Eie vertaling
[D]at de synode niet alleen caritatieve macht bezit door raad te geven en aan te raden en van de gemeenschap uit te sluiten, gelijk de Independenten willen, maar waarlijk een eigenlijk (potestatief) magt en gezag hebbende, gelijk blijkt in het Synode van Jeruzalem, Hand. 15: 28, 29". De synode heeft, zoo leert hij, niet alleen een dogmatische en een onderwijzende macht, maar ook „een critische, een oordeelende macht, voorzoover ze met geestelijke straffen, vermaningen, uitbanningen, enz. tegen ketters, ergerlijken en hardnekkigen handelt volgens het Woord Gods, Matth. 18: 15—20; 1 Cor. 15: 4, 5." ¹⁸⁰	[T]hat the synod not only possesses charitable power by giving advice, making recommendations, and excluding from fellowship, as the Independents would have it, but truly possesses actual (potestative) power and authority, as evident in the Synod of Jerusalem, Acts 15:28, 29." He teaches that the synod not only has a dogmatic and teaching authority but also "a critical, judgmental authority, insofar as it deals with heretics, scandalous individuals, and the obstinate through spiritual discipline, admonitions, excommunications, etc., according to the Word of God, Matthew 18:15–20; 1 Corinthians 5:4, 5."

- 4.7. The only way to balance the primary position and freedom of the churches (CO Articles 30 and 84) with the binding authority of major assemblies (CO Articles 31, 36, 46, and 86) is through the consideration and acceptance of valid credentials at every level of presbyterial church governance. These credentials must meet both 1) the formal requirements (minimum requirements for the letter itself) and 2) the substantive requirements of valid (credible) credentials, reflecting genuine unity in Scripture, confession, and church order.
- 4.8. Any theory regarding credentials that results in all authority over the credential letter residing solely with the assembly that delegates (whether church council or classis) should, in the opinion of these

¹⁷⁹ Spoelstra (n 1) p207

¹⁸⁰ Bouwman (n 43) p76

deputies, be firmly rejected based on Scripture, confession, and church order. Church polity implies both the sending and receiving of credential letters. In our church governance, the assembly that delegates retains the authority to decide who and how they will delegate through a designated process, while the receiving assembly retains the authority to consider and decide upon the credentials submitted in terms of Scripture, confession, and church order.

5. Credential letters

- 5.1. Since the authority of the major assembly to bind is dependent on proper delegation from federated (credible) churches, every church council is continuously obligated to provide proper credentials.¹⁸¹ CO Article 32 does not specify the content of “valid” or “lawful” credentials. This responsibility is left to the ecclesiastical assembly receiving the credentials, which must decide based on Scripture, confession, and church order.
- 5.2. Credentials, however, are not merely a formality that the churches must fulfil. They are an absolute prerequisite for the valid constitution of the assembly itself.¹⁸² The requirements surrounding credentials extend far beyond mere formalities within our church polity. The credential letter serves as a binding public declaration by the sending churches that the church and its council are united in Scripture, confession, and church order with the church federation and that they bind themselves to the decisions of the churches. This positive commitment to ecclesiastical unity is embedded in the content of a valid credential letter as per our church polity, as evidenced by the prescribed form of the churches:

"These brothers are hereby granted authority to, on behalf of the church council, in accordance with the Word of God, the Three Forms of Unity, and the accepted Church Order, assist in judgment and decision-making on all matters that may arise at the [major assembly], to the flourishing of the churches, the expansion of God's kingdom, and the glorification of the Name of the Lord.

The church council commits to consider all decisions of the [major assembly] that are not contrary to the specified rule as

¹⁸¹ Bouwman (n 43) p61-62

¹⁸² Spoelstra (n 1) p211

settled and binding and to faithfully help execute and uphold them."¹⁸³[Translation]

- 5.3. Therefore, it is required of the sending church to demonstrate that, as the sending church, it will bind to the decisions of the major assembly.¹⁸⁴ The affirmation of ecclesiastical unity and the commitment to binding decisions are inseparable parts of credentialing. The declaration regarding unity and binding stands at the centre of the validity of credential letters, surpassing any other formal requirement that must be checked, and determines the validity of the entire assembly's constitution, authority, and actions.¹⁸⁵
- 5.4. No access can be granted without valid and credible credentials, and the failure of the assembly to assess credentials based on Scripture, confession, and church order may call the validity of the entire assembly into question.¹⁸⁶
- 5.5. Since the authority of the major assemblies is so closely tied to binding credential letters, it is essential for the churches to clearly affirm "*that the delegates are sent according to the agreement of ecclesiastical fellowship, namely, that they are bound by God's Word, the confession, and church order.*"¹⁸⁷
- 5.6. A lack of unity and binding regarding Scripture, confession, and church order in the sending churches constitutes a deficiency in the credential letter of the church delegating. The letter is untrustworthy if the church explicitly, or through its actions, rejects (or falsely declares) the content of its own statement by refusing to stand in unity with the churches and accept their decisions as settled and binding.
- 5.7. Consequently, it is not permissible to limit credential letters to matters on which the delegate (and their church council) is willing to bind in unity with the church federation (or to exclude from the letter those matters where they oppose the churches' decisions).¹⁸⁸ The credential letter must, in its entirety, affirm ecclesiastical unity. Without it, the constitution of major assemblies and, by logical consequence, genuine

¹⁸³ GKSA credential letter <http://www.cjbf.co.za/kerkorde/vorms/vorms.html>

¹⁸⁴ Spoelstra (n 1) p208-209

¹⁸⁵ Spoelstra (n 1) p208

¹⁸⁶ Spoelstra (n 1) p208

¹⁸⁷ Bouwman (n 43) p61

¹⁸⁸ Bouwman (n 43) p60.

- Reformed church federation is impossible.¹⁸⁹
- 5.8. As credentials call churches to delegate in unity and with a binding purpose, the seriousness of the churches' commitment to true unity and binding at major assemblies is also emphasized through the open declaration by delegates.¹⁹⁰ The content of the public declaration is so vital that the churches decided that a mere nod of the head would not suffice to confirm mutual unity, and thus a rule was instituted requiring everyone consenting to the public declaration to stand.¹⁹¹ This is done so that the entire assembly can confirm each delegate's agreement with the public declaration together. Anyone refusing to bind themselves to the open declaration can be immediately identified, as can someone who improperly makes the declaration despite standing in conflict with the unity of the churches.
- 5.9. Unity and binding through Scripture, confession, and church order are so important to our churches that we have implemented a dual test for this in our major assemblies. The first test pertains to the churches that delegate (churches = credentials) and the second pertains to the individuals who are delegated (delegate = open declaration). Not only must the churches that delegate be united in Scripture, confession, and church order, but so must their delegates. In accordance with our Reformed church governance, the assembly's requirements regarding personal binding by delegates come only after unity between the delegating churches has been confirmed. Since it is not individuals who govern, but churches that govern together, the binding of the individual delegate (open declaration) follows only after consensus on the constitution of the churches (credentials) has been completed.
- 5.10. Without delegates from credible churches that stand in federation with each other, the assembly cannot be constituted credibly (credentials). Without delegates who also personally stand united with the assembly in Scripture, confession, and church order (open declaration), a binding vote cannot be exercised by that person. Without unity in both of these public affirmations, the churches cannot govern together in major assemblies with binding authority from Scripture, confession, and church order, nor can they make valid, binding decisions.¹⁹² Simply put,

¹⁸⁹ Spoelstra (n 1) p274

¹⁹⁰ Acta 1862:8, 1879:10

¹⁹¹ Acta 1879:10

¹⁹² Spoelstra (n 1) p207. Bouwman (n 43) p60.

untrustworthy credentials cannot result in voting rights and a seat at an ecclesiastical assembly. Those who cannot confess and bind in unity cannot make decisions alongside the churches in the federation.

- 5.11. This expression of our identity as a confessing church is powerfully summarized by Bouwman:

Oorspronklik	Eie vertaling
<i>Het ligt in den aard der zaak, dat de afgevaardigden gebonden zijn aan Gods Woord, aan de belijdenis en de kerkenordening. Deze zijn accoord van het kerkelijke leven. Wie niet volgens dit accoord wil handelen, kan niet als lid van de kerkelijke vergadering worden erkend. Onder dit beding krijgen de afgevaardigden onbeperkt mandaat om te handelen over die zaken, die wettig ter meerdere vergadering worden gebracht.</i> ¹⁹³	It is inherent in the nature of the matter that delegates are bound to God's Word, to the confession, and to the church order. These form the agreement of ecclesiastical life. Anyone unwilling to act according to this agreement cannot be recognized as a member of the ecclesiastical assembly. Under this condition, delegates receive an unlimited mandate to address matters that are lawfully brought before the major assembly.

6. Deficiencies in credentials

- 6.1. Deficiencies in credentials (and in making the public declaration) may include one or more of the following:

- 6.1.1. **Non-compliance with formal requirements:** The credential letter does not meet the churches' formal requirements (for example, it is not signed by the chairperson and scribe of the delegating assembly), or the delegate does not comply with the formal requirements of the open declaration (such as failing to stand). In these cases, there are no credentials as such to consider. It is for this reason why these credentials can be held over until after the election of the moderamen.
- 6.1.2. **Refusal to make a public declaration:** The delegating congregation (or the delegate at the time of the open declaration) refuses and/or fails to provide the substantive

¹⁹³ Bouwman (n 43) p60

public affirmation of unity and binding commitment. This could occur, for example, where the congregation's credential letter begins to qualify its stance on the churches' teachings regarding Scripture, confession, and church order or declares that the congregation simply does not bind itself on certain matters.

- 6.1.3. **Lack of credibility:** The delegating congregation (or the delegate at the time of the open declaration) provides an untrustworthy public declaration. Despite the fact that the congregation (or delegate) is not genuinely united with the churches' view of Scripture, confession, and church order, the public affirmation is still given under circumstances where it can be shown that the affirmation provided is untrustworthy, based on the church or delegate's actual teaching and conduct.
- 6.2. It is unnecessary for the churches (or the calling church council) to scrutinize a church's credibility on all possible matters in great detail. Unless a deficiency is evident in the conduct of the church or delegate, or unless an objection to the credential is received from the churches, we are entitled to accept credential letters in faith based on our historical federation. However, when a credential comes under suspicion, it cannot simply be passed as credible.

7. Credentials and constitution

- 7.1. For the assembly to constitute properly, all matters related to credentials must first be addressed. Since our churches always govern together, the assembly is constituted with the consensus of the churches regarding the credibility of all who are present.
- 7.2. Although the assembly only formally constitutes with the election of a new moderamen,¹⁹⁴ resolving attendance and approving credentials is a prerequisite for proceeding to elect a new moderamen. As previously noted, no valid assembly—and therefore no valid election of a chairperson and scribe—can occur without an acceptable presence of credible churches.
- 7.3. It is important to note that while the assembly's constitution has not yet been completed, the assembly enters into the constitution process with

¹⁹⁴ Spoelstra (n 1) p216, KO art 35

its opening, led by the chairperson of the calling church council. To maintain order during this process, the churches in South Africa, from the inception of the first synod, decided that the chairperson of the previous assembly would serve as *tijdelijke praeses* (temporary praeses) at the following assembly.¹⁹⁵ During the General Synod of 1913, a decision was made to establish a calling church council, and since then, the chairperson of the calling church council has served as temporary chairperson.¹⁹⁶

- 7.4. The General Synod of 1927 determined that it is the responsibility of the calling church council to "take responsibility" for the "credential letters, the constitution of the Synod, and its opening."¹⁹⁷ It was also decided that the constitution would be a separate preliminary act, followed by the opening of the assembly by a brother designated by the calling church council.¹⁹⁸ In practice, since 1927, it has been consistently observed that the chairperson of the calling church council serves as the chairperson of the assembly during constitution, in the same way as the temporary praeses before 1927. Importantly, the mandate given to the calling church council in 1927 specifies only that the council must "take responsibility" for handling the credentials and the constitution of the assembly. The calling church council, however, has not received the authority or mandate to replace the authority of the churches, upholding the principle that it is always the churches that govern together.
- 7.5. Likewise, the 1927 decision did not result in the constitution being conducted separately and without the consent and cooperation of the churches. All credential matters are normally identified during the pre-meeting and then left to the synod after constitution so that the synod itself can decide on them.¹⁹⁹ Whether it is the temporary praeses, the chairperson of the calling church council, or the elected moderamen presiding, matters relating to the constitution of the assembly and credentials must never be handled and resolved from a hierarchical position, without discussion and agreement from the churches. In this respect, the chairperson of the calling church council is neither a mere ceremonial figure nor a dictator. Advice may be given so the assembly

¹⁹⁵ Consistently from Acta 1863 tot Acta 1913.

¹⁹⁶ Acta 1913:64, 1916:5, 60.

¹⁹⁷ Acta 1927:147

¹⁹⁸ Acta 1927:147

¹⁹⁹ See for example Acta 1936:20-21, Acta 1939:22,44-45, en Acta 1942:9.

can decide.²⁰⁰

- 7.6. The refusal of credentials due to non-compliance with formality requirements (see paragraph 6.1.1) is rarely followed by controversy and normally receives the tacit consent of the churches still in the process of constituting. Under such circumstances, the election of the moderamen does not typically become a point of contention or unrest among the churches, and the assembly can constitute based on the silent consensus of the churches.
- 7.7. However, when the acceptance or refusal of credentials causes controversy or unrest among the churches, or when the handling jeopardizes the validity of the assembly and the unity of the churches, the matter cannot simply be left to the discretion of the calling church council or its chairperson. Significant injustice could occur, for instance, if churches with potentially valid credentials are excluded solely due to the decision of one church council based on an alleged deficiency. Similarly, the churches would no longer be governing together if valid credentials were excluded during the election of the moderamen.
- 7.8. If the churches do not accept the advice of the calling church council on handling credentials, the calling church council must allow for the election of a special temporary chairperson so that the assembly can first assess the credential letters. Spoelstra explains this handling of matters as follows:
- "Since lawful credential letters determine the constitution, authority, and actions of the classis (synod), the calling church council (Article 45) must assess the credentials before the constitution (Bouwman 1934:128,140). Otherwise, the chairperson of the calling church council must allow for the election of a chairperson who will then have the assembly evaluate the credentials (Biesterveld, Kuyper 1905:58)."*²⁰¹ [Translation]
- 7.9. Under a temporary chairperson, the assembly can validly constitute with all the churches to make a collective decision on the issue of credentials. Under temporary chairmanship, all credential matters can be addressed and resolved, allowing the assembly to constitute credibly

²⁰⁰ See, for example, the advice and voting on credentials under the supervision of the praeses Acta 1945:13.

²⁰¹ Spoelstra (n 1) p208

and in unity. Numerous examples from our own church history show how credential issues have been handled under temporary chairs. From the examination of the General Synod's proceedings by these deputies, the following noteworthy instances emerge:

- 7.9.1. Acta 1862 – Under the temporary chairmanship of Rev. D. Postma, the synod considers the question of whether both elders and deacons may be granted voting rights (keurstem). The synod resolves this matter during the hearing of credentials (Acta 1862:6, Article 3) and before electing the moderamen (Acta 1862:6, Article 4).
- 7.9.2. Acta 1863 – The synod, under temporary chairmanship, approves all received credentials in their entirety before the election of the moderamen (Acta 1863:7).
- 7.9.3. Acta 1879 – During the reading of credentials, the question arises as to whether a professor of theology may be counted in the assembly quorum. The matter is resolved entirely under the supervision of the temporary chairperson and before the election of the moderamen (Acta 1879:9).
- 7.9.4. Acta 1882 – A matter concerning the seating rights of a professor of theology is received and handled under the temporary chairmanship during the assembly's opening (Acta 1882:6). The synod also votes on admitting alternates due to the deafness of a delegate. The moderamen is only elected after all credential matters are resolved (Acta 1882:7).
- 7.9.5. Acta 1891 – Several churches send too few delegates. Motions regarding the possible reduction in the number of delegates per congregation are handled under the supervision of the temporary chairperson (Acta 1891:5).
- 7.9.6. Acta 1894 – Under the temporary chairmanship, the synod decides during the reading of credentials to grant voting rights to a particular deacon (Acta 1894:8).
- 7.9.7. Acta 1907 – Delegates arriving without any credential letter are placed on the agenda by the temporary chairperson (Acta 1907:5). These delegates later receive voting rights by majority vote after the election of the moderamen (Acta 1907:7). The practice begins of initially denying seating rights to delegates with deficient credentials due to non-compliance with basic formal requirements and placing the matter on the assembly's agenda for review after the election of the

- moderamen (see also Acta 1910:6, 10-11).
- 7.9.8. Acta 1933 – 1955 – Several Actas deal with the handling of credentials, primarily concerning non-compliance with formal requirements (signatures, mention of delegates' office, etc.). These matters are placed on the assembly agenda for consideration after the election of the moderamen.
- 7.9.9. Post-1955 – Credential matters largely disappear following the introduction of designated delegation by regional synods. It also appears that the churches maintained a consistent sense of unity and representation.
- 7.10. The handling of church credentials and the proper constitution of the major assembly is therefore no trivial formality.²⁰² It is only by the grace of Christ that non-binding and credibility issues with credentials have rarely arisen in South African church assemblies. This does not mean that there has never been a breach in the church federation, but only that it has rarely been necessary for the major assemblies (the churches) to address it in the way we are now confronted.
- 7.11. Simply put, it appears that in most cases where churches refuse to conform to unity with the federation (non-binding), they almost as a rule voluntarily withdrew from the church federation. If the issue over which they could not bind themselves in unity with the federation was so essential to them that they could not tolerate or conform, they upheld the good order of their own church (and, by implication, also of the rest of the federation) by refraining from further delegation. The autonomy of the local church reaches maturity in this case. The freedom to enter into federation with other churches in faith goes hand in hand with the freedom to separate from the federation in faith.²⁰³
- 7.12. However, when the order of the church is jeopardized during the assembly's constitution by untrustworthy delegation, the decision regarding credentials cannot simply rest with a single calling church council. A temporary chairperson must be appointed so that all the churches can jointly decide on the credibility of credentials that have been called into question. Bouwman states that the synod must take measures to uphold good order (especially for the benefit of the faithful part of the assembly):

Original	Own translation
----------	-----------------

²⁰² Bouwman (n 43) p59

²⁰³ Rutgers (n 29) p189

In dit geval mag de synode zich niet onttrekken aan haar roeping, en moet zij maatregelen nemen tot behoud van het goede en getrouwe deel der gemeente, en tot welzijn van al de kerken in haar organisch verband. ²⁰⁴	In this case, the synod must not shirk its calling and must take measures to preserve the good and faithful part of the congregation, and for the well-being of all the churches within its organic federation.
---	---

- 7.13. It is further evident from church polity that when issues arise regarding the credibility of churches and their delegates, the assembly handling the matter is itself obligated to act for the building up of the church federation by addressing and resolving the matter (CO Article 30).²⁰⁵ When the synod acts against churches that refuse to bind themselves in unity with the decisions of the federation, it acts as a serving authority for the benefit of the federation that does indeed bind in unity.²⁰⁶ However, when a matter directly undermines the doctrine and law of Christ in the church, the churches are also compelled to act with particular urgency.²⁰⁷

8. Does the refusal of credentials constitute hierarchical control and domination?

- 8.1. The assertion that refusing credentials amounts to either hierarchical control or domination or an infringement on the rights of the churches or classes is, in the opinion of these deputies, entirely unfounded and unsupported by our church polity.
- 8.2. First: In the primary instance, church polity provides that major assemblies have the right to require churches within the federation to conform (to bind to established decisions). According to Bouwman:

Original	Own translation
Dat de classes en de synoden besluiten kunnen nemen die de kerken binden, volgt terstond uit het kerkverband. Alle kerken hebben naar den regel door de	That the classis and synods can make decisions that bind the churches follows directly from the church federation. All churches, according to the rule

²⁰⁴ Bouwman (n 43) p70-71

²⁰⁵ Bouwman (n 43) p70

²⁰⁶ Bouwman (n 43)

²⁰⁷ Rutgers (n 29) p189

kerkenordening aangegeven haar macht gelegd in handen van de meerdere vergadering, en daarom heeft ook elke meerdere vergadering het recht van de kerken te vragen, dat de genomen besluiten aanvaard en uitgevoerd zullen worden. Immers de kerken zelve, wyl zij door hare afgevaardigden vertegenwoordigd waren, hebben mede de beslissingen genomen. En het accoord van gemeenschap, dat dient tot bekrachtiging en opbouw van het kerkelijk leven, moet gehandhaafd worden. ²⁰⁸	indicated by the church order, have entrusted their authority to the major assembly, and therefore every major assembly has the right to require the churches to accept and implement the decisions made. After all, the churches themselves, having been represented by their delegates, have participated in these decisions. And the agreement of fellowship, which serves to confirm and build up ecclesiastical life, must be maintained.
---	--

- 8.3. Second: It is clear from church polity that the enforcement of decisions made in accordance with Scripture, confession, and church order is not implicitly unjust.²⁰⁹ Where Christ is allowed to govern, there can be no question of hierarchy or domination.²¹⁰ Apart from the fact that these decisions are made based on our mutual agreement and are binding (CO Article 31), such decisions are justified by the Word of God itself as binding authority, unless proven otherwise by Scripture, confession, and church order (CO Article 31).
- 8.4. Third: Within the specific context of the Reformed churches in South Africa, all churches are free to enter into or leave the church federation according to their own judgment. This freedom of the churches is in no way restricted by the federation's decisions. No domination over assets or control of one church over another is established under these circumstances.²¹¹ Nothing hinders any of the churches from choosing to enter into or withdraw from the federation.²¹² There is no evidence of control.
- 8.5. Fourth: Hierarchy separates church governance from the lordship of

²⁰⁸ Bouwman (n 43) p63

²⁰⁹ Bouwman (n 43) p78

²¹⁰ Rutgers (n 29) p151

²¹¹ See discussion of Rutgers (n 29) p150 -157

²¹² Rutgers (n 29) p150.

Christ and places decision-making power at the whim of individuals.²¹³ Hierarchy thus leads to two unchurchly extremes: independentism on one side and collegialism on the other.²¹⁴ Examples of hierarchy include situations where church council members meet without knowledge of the minister, or where chairpersons make decisions on behalf of the churches without the consent of the federation.²¹⁵ There is no hierarchy where 1) the churches govern together and 2) do so in accordance with Scripture, confession, and church order.

- 8.6. Fifth: When a church enters into federation with other churches, it voluntarily consents, according to church polity, to be governed collectively through binding decisions on all ecclesiastical matters that pertain to Scripture, confession, and church order.²¹⁶ Consequently, all churches have placed certain authority in the hands of the major assemblies and are accountable to each other to accept and implement the decisions made together.²¹⁷ This agreement, which serves to build unity and federation, is thus maintained (and broken in the opposite cases).²¹⁸ For this reason, the unilateral breach of the common agreement of the churches (CO Article 86) is so serious. It essentially undermines the voluntary consent of all the other churches in the federation. When certain churches, therefore, wilfully and, despite admonition, refuse to conform, they place themselves outside the agreement of the churches.
- 8.7. Sixth: Since the churches have voluntarily decided to form a federation and voluntarily agreed to bind themselves to its decisions, there can be no claim that the independence of the local church is compromised by enforcing the agreement.²¹⁹
- 8.8. Seventh: When a church, through its own wilfulness, places itself outside the federation, there is no issue of ecclesiastical coercion, control, or hierarchy—whether from the churches that remove themselves from the federation or from those remaining within it. Despite the regrettable break in the unity of the churches, the decision

²¹³ Rutgers (n 29) p150-151

²¹⁴ Rutgers (n 29) p157

²¹⁵ See discussion of Rutgers (n 29) p151

²¹⁶ Rutgers (n 29) p151

²¹⁷ Bouwman (n 43) p63

²¹⁸ Bouwman (n 43) p63

²¹⁹ Spoelstra (n 1) p179

not to conform is always solely the choice of the churches that refuse to bind in unity. The fact that the federation acknowledges the *de facto* situation and accordingly confirms it *de jure* does not shift the locus of the break in unity and federation caused by the church concerned onto the major assemblies that respond to it.

- 8.9. Eighth: The churches in our federation retain all their authority as churches at all times—even if they are outside the federation. In Reformed church governance, all churches retain, in practice, the right to effectively resist any decision of the federation by choosing not to conform. Despite the break in federation, this right, in the opinion of these deputies, clearly demonstrates that no church is ever truly deprived of its rights and authority by the federation’s decisions.²²⁰ There are consequences for such a decision not to conform, but the freedom, independence, and rights of the local church are not restricted.
- 8.10. Ninth: Even if a church chooses to stand outside the federation, all its office-bearers fully retain their service and authority within the church.²²¹ No church or its office-bearers, however, has a “right” to access the major assemblies of any federation. The fact that an office-bearer serves in office at a local church does not entitle him by virtue of his office to govern over others.²²² Denying access to major assemblies, therefore, does not interfere with the office and service of the office-bearers of the concerned church.
- 8.11. Any decisions suggesting that the refusal of credentials amounts to control, hierarchy, or interference with the service of another are, in the opinion of these deputies, in conflict with the Scripture, confession, and church order of the Reformed churches. Such decisions, firstly, ignore the true freedom of churches in the federation, and, secondly, imply a “right” to a seat or a vote in major assemblies for churches and delegates that have already placed themselves outside the federation, a right that does not exist.

9. Reverse domination and hierarchy can in fact occur

- 9.1. When churches that do not conform to significant (essential) ecclesiastical matters concerning Scripture, confession, and church

²²⁰ Rutgers (n 29) p152

²²¹ Rutgers (n 29) p190

²²² Spoelstra (n 1) p178

order still seek to remain “in federation” with binding churches without any restriction on voting rights, a form of hierarchy does indeed arise. The “right” of the local church is elevated to such an extent that it effectively forces all other churches in the federation to regard matters that are essential as non-essential. A single church can effectively nullify the confession and order of the federation, despite the fact that no formal decision is ever made to practically alter the binding decision of the majority of churches.

- 9.2. The result of this independentism is the destruction of the entire federative rights of the churches.²²³
- 9.3. However, the freedom of the local church should never extend so far as to dominate the major assembly, where churches govern together, even on a single point that the local church deems non-essential.²²⁴
- 9.4. Rutgers frames the proper balance between church freedom and the authority and respect of the major assemblies, where churches govern together, as follows:

Original	Own translation
<i>“Voor sommigen is het dan ook moeilijk te begrijpen, hoe in een zelfde kerkenordening die twee beginselen zoo duidelijk zijn uitgesproken: eenerzijds de vrijheid en zelfstandigheid der plaatselijke kerk, en anderzijds de roeping om tot het kerkverband toe te treden en het recht en de macht van dat kerkverband om over sommige dingen te beslissen. Toch zijn die twee beginselen volstrekt niet met elkander in strijd, tenzij dat men een van beide of beide eenzijdig zou willen ontwikkelen en toepassen. Veeleer houden ze metterdaad elkander in evenwicht en bij de toepassing</i>	For some, it is difficult to understand how in the same church order these two principles are so clearly expressed: on the one hand, the freedom and independence of the local church, and on the other, the calling to enter into the church federation and the right and authority of that federation to make certain decisions. Yet these two principles are absolutely not in conflict with each other, unless one were to apply either or both of them unilaterally. Rather, they indeed keep each other in balance and within proper boundaries when applied. The church federation, as it operates

²²³ Rutgers (n 29) p156

²²⁴ Rutgers (n 29) p157

<i>elkander binnen de juiste grenzen. Het kerkverband, in Classen en Synoden optredend, moet zeer zeker volgens het hoofdstuk over de kerkelijke samenkomsten allerlei zaken regelen en ordenen, die ook de plaatselijke kerk betreffen, welke men daar niet heeft hunnen afhandelen, en die niet aan de plaatselijke kerk overlaten, omdat dan geen kerkverband mogelijk zou zijn. De plaatselijke kerken hebben bij hare toetreding tot het kerkverband, bij al hare vrijheid zich verbonden de uitspraken der meerdere vergaderingen te eerbiedigen. En zij hebben krachtens hunne verbinding zich er aan te houden.</i>²²⁵	in classes and synods, must certainly, according to the chapter on ecclesiastical assemblies, regulate and order various matters that also concern the local church, matters that could not have been handled there, and which are not left to the local church, as no church federation would otherwise be possible. By joining the federation, the local churches, in all their freedom, have committed themselves to respect the pronouncements of the major assemblies. And they are bound to adhere to them by virtue of this commitment.
--	---

10. The decision to refuse credentials

- 10.1. The self-willed nature of churches that refuse to conform on essential matters is something the Reformed churches cannot prevent.²²⁶ When an entire church, even after admonition, refuses to act in unity with the doctrine of the Reformed churches, the major assemblies can only acknowledge the *de facto* situation that has arisen between the church and the federation. Refusing credentials merely provides *de jure* recognition of the *de facto* situation that has developed.
- 10.2. If the church council and congregation continue to withdraw from the federation even after receiving admonition, the federation is powerless to prevent this.²²⁷

Original	Own translation
----------	-----------------

²²⁵ Rutgers (n 29) p158

²²⁶ Rutgers (n 29) p190

²²⁷ Rutgers (n 29) p190

<i>“Formeel is het zich plaatselijk afscheiden niet te beletten. Een lid kan dan behoorlijk vermaand, gewaarschuwd, onderwezen en met Gods Woord bestraft worden, maar men kan hem niet dwingen. Evenzoo staat het met eene plaatselijke kerk tegenover het kerkverband. Evenmin heeft het kerkverband dwingende macht tegenover eene plaatselijke kerk. Door het kerkverband zijn de plaatselijke kerken niet vernietigd.”</i>²²⁸	Formally, it is not possible to prevent a local separation. A member can be properly admonished, warned, instructed, and reprimanded with God's Word, but they cannot be forced. The same applies to a local church in relation to the church federation. Likewise, the federation does not hold coercive power over a local church. The local churches are not abolished by the federation.
--	---

- 10.3. Collegialism prevails when a church federation continues to grant *de jure* rights and authority (such as sitting and voting rights) to churches that, in reality, stand outside the federation. This state of affairs, from the perspective of the federation, is contrary to Scripture, confession, and church order as practised in the Reformed churches. According to Rutgers, the church federation must act when a church has placed itself outside the federation:

Original	Own translation
<i>“Plaatselijk moet een particulier lid zich zelfs afscheiden, als de kerkeraad, niet in de practijk en in eene bepaalde zaak, maar in beginsel de belijdenis ter zijde stelt, of menscheninstelling voor Christus’ instelling volgt. Zoo ook bij het kerkverband. Wanneer het mag geschieden, is het tevens plicht. Daardoor is willekeur uitgesloten.”</i>²²⁹	Locally, an individual member must even separate themselves if the church council, not merely in practice or in a specific matter but in principle, sets aside the confession or follows human institutions over Christ's institution. The same applies to the church federation. When separation is permitted, it is also a duty. This excludes arbitrariness.

- 10.4. Credentials, however, must not be denied indifferently or arbitrarily by

²²⁸ Rutgers (n 29) p190

²²⁹ Rutgers (n 29) p190

the majority. Sound reasons based on Scripture, confession, and church order must be given before a church's access to the major assembly is denied. In the opinion of these deputies, Reformed church polity requires the following:

- 10.4.1. First: Objections regarding credentials must be submitted in writing and with substantiated grounds. Since it is only during the assembly itself that it can be determined whether untrustworthy churches or delegates are present, it is not out of order for the objection to serve as a standard appeal introduced at the assembly for the first time.
- 10.4.2. Second: Since credentials are central to the valid constitution of the church assembly, it is strongly recommended that the calling church council appoint a special chairperson to handle and resolve any controversy surrounding credentials, ensuring that all delegates can proceed with certainty regarding the assembly's composition. The calling church council does not have the authority to deny credentials without the consent of the churches.
- 10.4.3. Third: Even if there is a prior decision, the assembly must always take care not to violate the Ninth Commandment with its decision. The assembly must evaluate the matter in accordance with the truth. Evidence can be obtained, for example, by requesting further details and questioning the affected delegates, their church council, or consultant. The assembly should not assume by implication that the same circumstances that previously placed the church outside the federation are necessarily still present on a second occasion. The assembly must confirm that the grounds leading to the untrustworthiness of the credential letter genuinely exist.
- 10.4.4. Fourth: Delegates must have the opportunity to respond to the objection and provide an explanation.
- 10.4.5. Fifth: There must be a binding decision that, based on Scripture, confession, and church order, either finds the credential letter, or letters from a particular origin, to be untrustworthy due to specific reasons. Non-binding and a lack of true unity, as demonstrated in various places above, are grounds that undermine the credibility of the credential letter.
- 10.4.6. Sixth: Only the churches may jointly decide on the validity of credentials.

- 10.4.7. Seventh: The churches must admonish the church in question to reunite with the federation and indicate that it will be welcomed once its credentials are again trustworthy.
- 10.5. The federation must consider and ensure that, where it appears there are two factions within the congregation in question, support is provided to those who have not withdrawn themselves from the federation.²³⁰

11. Can CO Articles 79 and 80 be applied in these cases?

- 11.1. During the deputies' consideration of the matter, certain studies by similar deputies from the Christian Reformed Churches in the Netherlands (CGK) were provided and considered.²³¹ According to those deputies, the only ecclesiastical course available to major assemblies is church discipline as outlined in CO Articles 79 and 80. According to their advice, major assemblies (and specifically synodal assemblies) may only refer issues surrounding binding and credentials back to the classical assemblies to follow the church path outlined in Articles 79 and 80. This advice from the CGK deputies is particularly problematic for us, for the reasons detailed below.
- 11.2. First, it is clear that CO Articles 79 and 80 are intended to protect the offices within the local church. They provide an orderly way for the church council and congregation to exercise discipline over specific office-bearers. However, if the congregation itself does not request assistance from the major assemblies, these articles, in our opinion, do not create a path for major assemblies to interfere with the offices of the local church.²³² The fact that a church refuses to conform with the federation's decision does not mean that the church, its office-bearers, and congregation simply cease to exist.²³³ Despite any dispute over scriptural ordering of offices and faithful exegesis, the local church remains an independent church.²³⁴
- 11.3. The advice also, in our opinion, fails to account for the implications of

²³⁰ Rutgers (n 29) p190

²³¹ CGK Deputaten Kerkorde en Kerkrecht, "De kerk, het kerkverband en het aanvaarden van de geloofsbrieven" (November 2019).

²³² See here Bouwman (n 43) by p75-77

²³³ See discussion of the church offices of A Kuyper, *Van Het Kerkelijk Ambt* (1898).

²³⁴ Spoelstra (n 1) p224.

elevating the classis to the status of “church” rather than a mere aid to the local churches. Advising that a church path be established under CO Articles 79 and 80 via the classical assembly would imply that it would be proper for major assemblies to enforce the church process outlined in CO Articles 79 and 80 against the duly elected church council of the congregation, without the consent of the congregation. This is contrary to our church polity.²³⁵ If CO Articles 79 and 80 are the only church path, as claimed, this would imply that the classis *must* enforce the entirety of such an article against the church council if there is a lack of compliance. This would imply that the church order must be interpreted to allow the classis to 1) suspend an entire church council of its own accord and without a complaint from the congregation, and 2) to have the power to depose the church council entirely without the congregation’s consent.²³⁶

- 11.4. Thus, no substantial complaint from the congregation is necessary for the federation to wholly violate all boundaries surrounding the independence of the local church. The foundational principle of our church government concerning the independence of the local church (CO Article 84) and the serving authority of the major assemblies (CO Article 36) would be entirely disregarded. Similarly, the principles of discipline specifically formed around CO Articles 79 and 80, whereby discipline regarding individuals takes place solely at the congregational and church council levels, would be completely ignored.²³⁷ No cooperating church council and no cooperating congregation need to be present according to this line of reasoning.
- 11.5. Furthermore, the argument that only CO Articles 79 and 80 are available to the churches seems to rest on a flawed ecclesiology, presupposing that federative law between churches is grounded solely on the text of the church order, with no *jus constitutum* developing in any other way between the churches. This argument reduces church polity to something that resembles modern liberal jurisprudence, which assumes that law between participants may only be expressed within

²³⁵ Spoelstra (n 1) p219

²³⁶ KO Art 79

²³⁷ Jan Visser, *Kerklike Tug* (1979) p84 – “Die subjek van die kerklike tug (onder Christus, wat die absolute Subjek is) is dus die kerkraad en die gemeente: die kerkraad is die regerende (leidende) subjek, en die gemeente is die meewerkende subjek.”

the narrow application of the foundational texts (constitutions). In our deputies' opinion, this is not a proper application of Reformed church polity. There are various orders in church polity that are not fully contained within the text of the church order. For example, the order and method of constituting major assemblies are not fully described within the church order. An example would be the establishment of the public declaration (Acta 1862:8) and the stipulation that a delegate loses their vote if they refuse to make the open declaration (Acta 1862:8).

- 11.6. This advice is also contrary to our church polity (see synod's decision in Acta 1876:19, Article 51), which states that church assemblies may make further decisions regarding church order as long as they are not directly contrary to the church order.²³⁸ Apart from our belief that Reformed church polity already allows for major assemblies to refuse credentials on the basis of non-binding, it is also our deputies' opinion that major assemblies are free to create new measures or arrangements for new and exceptional cases. In fact, the churches are called upon to implement appropriate measures whenever the unity of the churches is at risk.²³⁹
- 11.7. Furthermore, where the refusal of credentials maintains the balance between the freedom of the local church and the unity of the federation without necessarily establishing any hierarchy or domination, it is our deputies' opinion that a "church path" constructed around CO Articles 79 and 80 for these cases would indeed establish domination between churches, contrary to Reformed church polity, as church polity experts like Van Lonkhuyzen especially warn against.²⁴⁰ It would be a mistake to exercise discipline under CO Articles 79 and 80 against the church council of a church that does not bind itself. This would destroy the independence of all local churches. The less destructive step in church polity, which is more likely to open a path to restoring unity after its implementation, is the refusal of credentials, as outlined in this study. According to Van Lonkhuyzen:

Original	Own translation
<i>"Het is niet moeilijk uit het bovenstaande op te maken wat er gebeuren moet indien het met</i>	It is not difficult to determine from the above what must happen if, unfortunately, a deadlock should

²³⁸ Acta 1976:19 Art 51 en KO Art 31 en 46

²³⁹ Bouwman (n 43) 70-71

²⁴⁰ J van Lonkhuyzen, *Een Ernstige Fout* (1926)

<i>een kerkeraad onverhoopt vast zou lopen. En alle vermaningen niets zouden helpen. Er blijft dan maar één ding over, nl. met zulk een kerkeraad die zich niet houden wil aan de overeenkomst der foederatie, de foederatie op te zeggen, dat is hem uit het verband te zetten. Breken van het kerkverband. Uitzetten en niet afzetten, is de weg welke in een foederatie tegenover een onwillig medelid ingeslagen wordt. Zoo ook hier.</i>"²⁴¹	occur with a church council and if all admonitions prove ineffective. Then only one course remains: to terminate the federation with such a church council that refuses to adhere to the federation's agreement—this means to expel them from the federation, to break the federation relationship. Expulsion, not deposition, is the path to take in a federation when dealing with an unwilling member. The same applies here.
---	---

- 11.8. The CGK deputies, for example, claim that there are only limited historical examples from the history of the Reformed churches where churches could refuse credentials in major assemblies. However, the CGK deputies themselves do not provide a single historical example to support their advice that only Articles 79 and 80 are available to the churches. After completing this study, it appears to us that the path of recognizing the already-existing de facto situation that affects the credibility of a church's credentials has historically been the church path of the Reformed churches. According to Spoelstra:

*"It is unthinkable that, when orderly communication has not led a church council to a different viewpoint, other churches can rightfully intervene. The church and church council that choose their own way retain the right to their property and choice of action—even if it separates from other churches."*²⁴²

12. VIDA is essential

- 12.1. For over 30 years, the churches have been confronted with objections regarding women in office (VIDA). Despite the unrest it has caused, the churches have patiently received, deliberated, and decided upon these objections.

²⁴¹ van Lonkhuyzen (n 111) p28

²⁴² Spoelstra (n 1) p189

- 12.2. The General Synod 2015 ruled as follows on the essential nature of the VIDA matter:

"All relevant objections deal with women in special offices. In light of the Synod's decision that the matter of women in special offices is an essential matter, it is recommended that all objections be referred to the Special Synod. Decision: Approved." (Acta 2015:323, 2.1). [Translated]

- 12.3. Objections concerning whether VIDA is essential, and whether the General Synod has previously ruled on the essential nature of VIDA, were again presented at the General Synod 2018. The synod addressed all matters surrounding the churches' extensive study on VIDA,²⁴³ the unacceptable exegetical models supporting VIDA,²⁴⁴ the fact that VIDA's truth claims are fundamentally incompatible with the truth of Scripture,²⁴⁵ that the burden of proof remains on objectors to demonstrate that VIDA should be permitted,²⁴⁶ and, importantly, that the issues surrounding VIDA are essential to the federation. The following decision from the General Synod 2018 is cited in full in this context:

"2. Sake waarom die Sinode besluit

2.1 Die Kommissie beveel aan dat daar nie gevolg gegee word aan die Beskrywingspunt nie.

Besluit: Goedgekeur.

Motivering

2.1.1 Motivering 1: "Die Beskrywingspunt voer aan dat geen besluit van die Algemene Sinode 2015 bepaal dat die saak van die vrou in die besondere dienste 'n wesentlike of 'n nie- wesentlike saak is nie".

*2.1.1.1 **Die Sinode het twee besluite geneem dat die saak oor die vrou in die besondere dienste (VIDA)'n wesentlike saak is. Dit kom na vore in die volgende besluite:***

*a) **"Besluit: a. Dat verwysde Beswaarskrifte wesentlik is" (Acta 2015:320, 7. a.).***

²⁴³ Acta 2018:619

²⁴⁴ Acta 2018:623, 628-631, 638, 640, 643-648

²⁴⁵ Acta 2018:623

²⁴⁶ Acta 2018:625-626

- b) “Al die tersaaklike Beswaarskrifte handel oor die vrou in die besondere dienste. **In die lig daarvan dat die Sinode besluit het dat die saak van die vrou in die besondere dienste ’n wesentlike saak is,** word aanbeveel dat al die Beswaarskrifte na die Spesiale Sinode verwys word. Besluit: Goedgekeur” (Acta 2015:323, 2.1).

Hoewel die Sinode nie die besluit “direk” genotuleer het, soos die Beskrywingspunt beredeneer nie, maar tog duidelik in bogenoemde besluite bedoel, **dat die saak oor VIDA wesentlik is.**

- 2.1.2 Motivering 2: “Die Beskrywingspunt voer aan dat die saak van die vrou in die besondere dienste, beoordeel in die lig van die riglyne vir wesentlike en nie-wesentlike sake, ’n nie-wesentlike saak is”.

2.1.2.1 Motivering 2 handel oor die wyse waarop die Sinode 2015 sy riglyne vir wesentlike sake hanteer het. Sinode 2015 het aan die hand van sy riglyne bepaal dat die saak van VIDA motivering is in wese ’n beswaar wat langs die weg van KO, artt 31 en 46 aan die orde behoort te kom.

- 2.1.3 Motivering 3: “Die Beskrywingspunt voer aan dat in die lig van besluite van die Algemene Sinode 2015 is die saak van die vrou in die besondere dienste, in die lig van KO, art 85, ’n nie-wesentlike saak’

2.1.3.1 KO, art 85 reël onder meer “eenheid en verskeidenheid in die ekumene” (Spoelstra 1989:466). Hierdie artikel handel oor die wyse tov ekumeniese verhoudings tussen kerke en buitelandse kerke. **Die Beskrywingspunt lig tereg uit dat kerke nie vir ’n onbepaalde tyd verdraagsaam kan wees aangaande verskille in wesentlike sake nie.** Die bedoeling van KO, art 85 is egter nie om te

bepaal of 'n saak wesentlik of nie-wesentlik is nie.

Besluit: Punte 2.1.1 tot 2.1.3.1 goedgekeur.²⁴⁷

- 12.4. Therefore, VIDA can no longer be considered a non-essential matter in the church, one where we, as believers, are called to bear with each other in brotherly love. It is a matter that directly impacts our unity in Scripture, confession, and church order.
- 12.5. Churches and delegates who refuse to conform to the federation's decisions regarding VIDA cannot, as laid out herein according to church polity, be granted sitting rights (credentials) or a voting voice (public declaration) at major assemblies. Within the framework of church polity, these churches have placed themselves outside the federation by breaking unity with the other churches and can no longer provide credible credential letters within the federation.
- 12.6. Any credential letters claiming that such churches 1) are in unity with the federation and 2) are bound by the federation's decisions are, in themselves, untrustworthy insofar as these credential letters do not reflect the *de facto* situation of the churches in question.
- 12.7. Churches must be admonished to bind themselves in unity with the federation's decisions on VIDA and to reunite in agreement with the doctrine of the churches in Scripture, confession, and church order.
- 12.8. Churches that have placed themselves outside the federation may, at any time, send credentials to our assemblies once they can demonstrate that they genuinely bind themselves again in unity with the federation.

13. Is a via media possible at the constituting of major assemblies?

- 13.1. The authority and legitimacy of major assemblies to make binding decisions together does not rest on the mere continuation of previous gatherings of a federation or the historical agreements of churches to meet at regular intervals. No church authority arises from a collegial federation in which historical "membership" and "association" with the federation's name ensure a corporate right to access and participation in major assemblies.
- 13.2. It is important to note that the essential nature of VIDA is not merely an

²⁴⁷ Acta 2018:692-693

exegetical dispute without consequences between the federation and congregations that refuse to conform. It strikes at the core of council composition, the equality of offices within the federation, and, fundamentally, at Christ's governance of His church. What would be the effect of a *via media* (or tolerance) decision regarding credentials? If all churches in the federation automatically or through a *via media* decision are entitled to be received as credible in major assemblies, this would create an impossible situation for churches that ordain women as elders. They would have to split the governing office into two hierarchies: one for men who may participate in major assemblies, and one for women who may only govern at the local church level. While there are clear scriptural teachings reserving the governing offices for men (1 Tim. 2:12 and 1 Cor. 14:34), there is simply no justification for such a hierarchy.

- 13.3. The implications of a *via media* decision regarding VIDA thus extend far beyond mere tolerance between churches on a serious doctrinal matter. It affects the entire composition of church assemblies.
- 13.4. The establishment and nature of church governance is a serious matter—serious enough that it can, in certain cases, prevent the Reformed churches from having ecumenical relations with other church groups under Church Order Article 85.²⁴⁸ According to Rutgers, Reformed churches should not belong to church federations that entirely disregard church governance, where doctrine is vague, or where confession is not upheld—even if the members of those churches are sincere in their faith and largely orthodox in their church life.²⁴⁹ Agreement in doctrine and church organization is the litmus test for relations between churches.²⁵⁰
- 13.5. *Via media* decisions on VIDA are not without real consequences for the conservative segments of the federation, as they imply that matters which are not *adiaphoron* (non-essential) are, in practice, made non-essential due to the actions of non-conservative churches.²⁵¹ Behind the push for a *via media* lies an unchurchly urge to remain united at all costs,

²⁴⁸ Rutgers (n 29) p173-174. We are not saying here that the existence of the office of elder, as established within the GKSA, is the distinguishing mark par excellence of a Reformed church.

²⁴⁹ Rutgers (n 29) p173

²⁵⁰ Rutgers (n 29) p174

²⁵¹ Rutgers (n 29) p174

despite the Word and lordship of Christ.

- 13.6. The price of this is already evident from events at Regional Synod Pretoria 2023, where delegates from five churches felt they could not bind their consciences during the public declaration because of the granting of sitting rights to churches that continue to send delegates in defiance of our decisions on VIDA. As a result, churches that de facto align with the federation forfeited their voting rights due to via media decisions regarding credentials, sacrificing unity with these conservative churches on the altar of tolerance.
- 13.7. When tolerance on essential matters becomes the primary bond of the federation, churches turn away from the single truth of Christ’s teaching towards something that places human federation in Christ’s stead (whether through independentism or collegialism). Something other than the pursuit of Christ’s true teaching reigns. The lie, not the truth, replaces Christ as the norm-setter in the church, leading to chaos.²⁵²
- 13.8. We are called to restore the body of the church through brotherly love, admonition, and the ministry of the Word.²⁵³ However, this duty is not without qualification. Our duty to forbear must not destroy the body and doctrine of the church.²⁵⁴ Similarly, we must not allow our historical, ethnic, or cultural ties to bury our true unity in Christ under the weight of “Dopper” unity.²⁵⁵
- 13.9. We are called to reject all attempts that demand compromise between the church and the world.²⁵⁶ Truth and falsehood stand in direct opposition to each other.²⁵⁷
- 13.10. Via media decisions of tolerance are thus not feasible within the confessing church where Christ reigns. Rutgers powerfully describes the fatal consequences of such attempts:

Original	Own translation
<i>“Op alle zulke vragen antwoordt het artikel: Dit mag niet. Zoo helpt men die andere kerken stand houden in hare eigen positie, zoo</i>	<i>"To all such questions, the answer is: This must not happen. Supporting other churches in maintaining their</i>

²⁵² Spoelstra (n 1) p183

²⁵³ Calvyn (n 1) p284

²⁵⁴ Calvyn (n 1) p284

²⁵⁵ Calvyn (n 1) p286

²⁵⁶ Bavinck (n 5) p84

²⁵⁷ Bavinck (n 5) p84

<i>steunt men die in haar kwaad, geeft men zijn eigen beginsel prijs, en verzwakt men zijne eigen opkomen voor eigen beginsel in later tijd, verzwakt men zijne eigen positie ook voor later optreden, en geeft men den indruk, dat de Gereformeerden het practisch met hun beginselen zoo nauw niet nemen. Die indruk is nu fataal. Daarom moet men waken voor het beginsel, ook al krijgt dit den naam van bekrompenheid. Dit is toch beter, dan dat men zegt: Die Gereformeerde hoort er niet, maar doet er toch aan mee.</i>"²⁵⁸	own position, thus aiding them in their wrongdoing, means giving up one's own principles and weakening one's commitment to those principles for the future. It undermines one's own position for later actions and creates the impression that Reformed believers do not take their principles seriously in practice. This impression is fatal. Therefore, one must remain vigilant for the sake of principle, even if this might be labeled as narrow-mindedness. This is preferable to the perception that says: 'The Reformed do not approve, but still participate.'"
--	--

ⁱ This report is a translated version of the Afrikaans report prepared by the sub-commission. The Afrikaans version must enjoy preference in the case of a difference in meaning between the two versions.